

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
**"Elektron
qara bazar"
mafiyasının
şok gizlinləri
ortaya çıxdı**
yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 dekabr 2015-ci il Bazar ertəsi № 284 (6312) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

**Prezidentlərin Bern görüşü
reallaşdı, bəs sonra?**

Əliyev və Sərkisyan arasında daha bir nəticəsiz təmas tarixə döndü; Qarabağ problemi artan müharibə riskləri ilə növbəti ilə adlayır...

yazısı səh.11-də

**Valyutadəyişmə məntəqələri önündə
həyəcan - devalvasiya qapıda?**

yazısı səh.6-də

**İŞİD müsəlman koalisiyasını
hədələdi - Azərbaycanın
seçimi nə olacaq?**

yazısı səh.10-də

**MTN-in həbs edilən
polkovniki özünü asdı**

yazısı səh.2-də

**Vahid Əhmədov:
"Vaxtında ölkədə iri zavodlar,
fabriklər tikməyək..."**

yazısı səh.6-də

**ABŞ-dan sanksiyalar hədəsi Bakının
notasına cavabdır? - ekspert rəyi**

yazısı səh.9-də

**Elxan Şahinoğlu:
"İsraildə səfirlik açmağımızın
məqamı çatıb"**

yazısı səh.10-də

**QAT Qarabağ danışıqları
üçün yeni format təklif edir**

yazısı səh.9-də

**Saakaşvili-Avakov davasına
bənzər məmur savaşı
Azərbaycanda baş versə...**

yazısı səh.10-də

**Ölkənin şirniyyat biznesində
müdhiş fırıldaq**

yazısı səh.14-də

**Məmur Bakı sakininə: "Get
kimə deyirsən de, mən
Abutalıbovun qohumuyam..."**

yazısı səh.12-də

Qardaş ölkə savaşa təhrik edilir

KREMLDƏN ANKARA VƏ

BAKIYA ERMƏNİ SÜRPRİZİ

Bu gün "Rusiya NATO-su"nun baş katibi postunu işğalçı ölkənin generalı tuta bilər; Putinin "qara qutu"sunda daha nələr var? Moskvanın anti-Türkiyə şantaj siyasətinin yeni, təhlükəli pərdəarxası...

yazısı səh.8-də

"MTN işi" Naxçıvana da keçdi - Talibovun sərəncamınının pərdəarxası

Eldar Mahmudovun keçmiş müavinləri arasında yalnız Əli Şəfiyev Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini vəzifəsində saxlanıb; Naxçıvan Ali Məclisinin sədrinin öz qudasına yüksək vəzifə verməsinin sirri nədir?

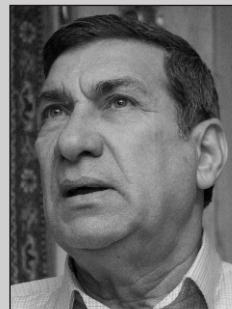
yazısı səh.5-də

Rəfət Səfərov

**Eldar
Sabiroğlunun
oğlu
prokurorluqdan
istefa verib
müxalifətə keçdi**

yazısı səh.5-də

**Arif Quliyev:
"Oğluma vaxt
ayıra bilmədiyim
üçün özümü
bağışlaya
bilmirəm"**

yazısı səh.13-də

**Fəzail Ağamalı:
"Ziyafət
Əsgərov tək
mənə qarşı
deyil ki..."**

yazısı səh.7-də

21 dekabr 2015

Səlahəddin Dəmirtaş Moskva niyə gedir?

"Rusiya Türkiyənin daxilində vəziyyəti daha da qarışdırmaq niyyətindədir"

Türkiyədə PKK-ya yaxın olan HDP-nin (Xalqların Demokratik Partiyası) həmsədri Səlahəddin Dəmirtaş Moskva sərəf edəcək. S. Dəmirtaş bildirdi ki, sərəfın məqsədi partiyanın Rusiya təmsilçiliyinin açılmasıdır. O, sərəf çərçivəsində Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovla görüşəcəyini də deyib: "Biz güclüyük və bu gücümüzə istifadə etmək istəyirik. Sərəf zamanı Lavrovla görüşəcəyik, Moskvada təmsilçiliyimizi açacağıq".

Qeyd edək ki, HDP Türkiyə Böyük Millət Məclisində təmsil olunur və deputat sayına görə üçüncü partiyadır. PKK-ya yaxınlığı ilə tanınan bu partiyanın liderinin Türkiyə-Rusiya gerginliyinin yaşandığı bir vaxtda Moskvaya getməsi sıradan bir hadisə hesab edilmişdir.

Politoloq Elxan Şahinoğlu bu barədə danışarkən bildirdi ki, Dəmirtaşın Moskvaya sərəfını Kremlin istədiyi şübhəlidir. Rusiya bütün istiqamətlərdə çalışır ki, Türkiyənin bölgədəki rolunu azaltsın, Türkiyəni zəif duruma salsın: "Hətta son vaxtlar Azərbaycanı da Rusiyadakı bəzi mərkəzlər hədələməyə başlayıb. Rusiyada düşüncələr ki, Azərbaycanın hədələnməsi nəticəsində rəsmi Bakı Türkiyə ilə münasibətlərdə məsafə saxlayacaq. Yaxşı haldır ki, hələlik Azərbaycan hakimiyyəti bütün təzyiqlərə rəğmən, Türkiyə ilə strateji müttəfiqliyi qoruyur. Moskva bütün istiqamətlərdə Türkiyəyə zərbələr endirməyə çalışır. HDP sədrinin Moskvaya sərəfının ortaya çıxması, HDP-nin Moskvada şöbəsinin açılacağı elan edilməsi o deməkdir ki, Rusiya PKK və HDP-yə dəstək verərək Türkiyənin daxilində vəziyyəti daha da qarışdırmaq niyyətindədir. Rusiya faktiki olaraq Türkiyənin daxili işlərinə qarışır. PKK-nın son zamanlar çox fəallaşması da Rusiya ilə bağlıdır. PKK həmişə arxadan zərbə vurub dağlara qaçardı. Ancaq son zamanlar PKK Türkiyənin qəsəbələrinə, şəhərlərinə yerləşib və daxilə Türk silahlı qüvvələrinə qarşı döyüşür. PKK Rusiyaya arxalanaraq belə edir. Rusiya PKK-nın əli ilə də Türkiyəni zəiflətmək istəyir. Rusiya telekanalları hər gün Türkiyənin bölgələrində baş verən PKK-çılarla toqquşmalar haqqında geniş məlumatlar verirlər və məlumatlarda Türkiyə hökumətinin kürd xalqını qırdığı vurğulanır. Bunun özü də ondan xəbər verir ki, Rusiya PKK ilə də sıx əlaqə qurub. Dəmirtaşın Moskva sərəfindən sonra PKK və HDP-nin daha da aktivləşəcəyini söyləmək mümkündür".

□ E.SEVİDAĞA

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- İtənillən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı sldıqdan sonar abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Mesavat" - 0.40 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil,

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

"Elm" tədris mərkəzi

MAGIC LANGUAGES

→ Ali məktəblər xarici dillər

→ kompyuter kursları

→ Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq

→ 1.C. mühasibat - anbar - bank işi

→ Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə

→ Sürücülük kursları (1 aya 100 AZN)

Ünvan: 1. «Neftçilər» metrosu 40 mert. R.Rüstəmov-44

Tel./Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;

Mob: (055) 660-60-95; (050)203-55-95

Ünvan: 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «İran» klinikasının yanı

Tel./Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;

Mob: (055) 660-07-05

Ermənilər bir həftədə 18 hərbiçini itirib - Müdafiə Nazirliyi

"Ötən gün və gecə ərzində Silahlı Qüvvələrimizin bölmələri müxtəlif istiqamətlərdə düşmənin təxribat törətmək cəhdlərinin qarşısını qətiyyətlə alaraq onun atəş nöqtələri və mövqelərinə müxtəlif çaplı silahlardan dəqiq zərbələr endiriblər". Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Qarşı tərəfin bir neçə texnikası sıradan çıxarılıb, şəxsi heyəti arasında ən azı 2 nəfər ölə və 4 yaralanan var. Ümumilikdə ermənilər həftə ərzində 18 ölü və 20-dən artıq yaralı olaraq itki verir. Düşmənlə döyüş toqquşmasında Silahlı Qüvvələrimizin hərbi qulluqçusu əsgər Nurməmmədzadə İbrahim Əvəz oğlu həlak olub.

Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi şəhidin yaxınlarına, əzizlərinə dərin hüznə başsağlığı verir və səbir diləyir. Silahlı Qüvvələrimizin bölmələri əməliyyat şəraitinə nəzarət etməklə düşmənin bütün hərəkətlərinin qarşısını almaq məqsədilə qabaqçılıq tədbirlər həyata keçirir.

Cahangir Hacıyev 1 saylı Bakı İstintaq Təcridxanasına köçürülüb

Bərəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmiş "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin İdarə Heyətinin sabiq sədri Cahangir Hacıyev 1 saylı Bakı İstintaq Təcridxanasına köçürülüb. Bu barədə "Report" a C.Hacıyevin vəkili Aqil Layicov məlumat verir. O, hazırda C.Hacıyevin 1 saylı Bakı İstintaq Təcridxanasında olduğunu deyib.

Xatırladaq ki, C.Hacıyev dekabrın 5-də həbs edilmişdir. O, həmin vaxtdan Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsində (BMCMİ) saxlanılırdı. Onun bərəsində Nərimanov Rayon Məhkəməsində 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

C.Hacıyev Cinayət Məcəlləsinin 179.1 (mənimləmə və ya israf etmə, yeni təqsirkara etibar edilmiş özgə əmlakını talama) və 308-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə) maddələri ilə ittiham olunur.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

MTN-in həbs edilən polkovniki özünü asdı

Eldar Mahmudov MTN naziri vəzifəsindən qovulandan sonra onun ifşa edilən cinayətkar dəstəsinin əsas üzvlərindən biri, MTN-in Antiterror Mərkəzinin sabiq rəis müavini, polkovnik İlqar Əliyev saxlanıldığı Bakı İstintaq Təcridxanasında özünü asıb.

Qafqazınfonun əldə etdiyi məlumata görə, həbsdə olan İlqar Əliyev dünən intihar edərək özünü öldürüb. Məsələ ilə bağlı Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti ilə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, cəhdlər nəticəsiz qalıb.

Qeyd edək ki, İlqar Əliyevin bərəsində oktyabrda Səbail Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilmişdi. O, Cinayət Məcəlləsinin 308.2, 309.1 və 302.2-ci maddələri ilə təqsirləndirilirdi və Bakı İstintaq Təcridxanasına köçürülmüşdü.

Eldəniz Yusibovu Azərbaycana buraxmadılar

Hollandiyada yaşayan tanınmış mühacir, Müsavat Partiyasının üzvü Eldəniz Yusibovun ölkəyə gəlişinə icazə verilməyib. Bu barədə onun oğlu, mühacir İsa Yusibov sosial şəbəkədəki statusunda yazıb:

"Atamı aeroportdan geri qaytarırlar, qardaşının yasında iştirak icazə vermədilər qanuni vizası ola-ola. Az sonra atam yenə evdə olacaq. Adı itidərin qara siyahısında imiş. Bu da taleyin ironiyasıdır bəlkə də: ölkənin müstəqilliyi və demokratikliyi üçün vuruşmuş adam öz məmləkətinə viza ilə gəlməli olur, 1991-də ölkənin müstəqilliyinin əleyhinə səs verən sərəf olduğu ölkənin pasportu ilə Azərbaycana gedir və "Sizin ölkəyə girişiniz rəhbərlik tərəfindən qadağan olunub" eşidir. Keçən il mənə, bu il də onu buraxmadılar".

Musavat.com-un müxbiri ilə söhbətində İ.Yusibov dedi ki, atasına ölkəyə girişinə niyə qadağa qoyulması barədə heç bir izahat verilməyib: "Amma deyiblər ki, sizin girişə qadağa var. O, soruşub ki, varsa, niyə viza vermisiniz? Onlar da "yəqin səfirlik bilmir" deyib".

□ Sevinc

Başsağlığı

Rauf Arifoğlu və "Yeni Müsavat" qəzetinin Kollektivi

Eldəniz Yusibova

qardaşı Sadiqin

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir, Eldəniz bəyə və ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin.

Nardarandan son xəbərlər

Saxlanılanların bir çoxundan xəbər yoxdur; **Natiq Kərimov:** "Əsas problem işsizlikdir"

Nardaran 20 gündür Daxili Qoşunların və polis nəzarətindədir. Bu müddət ərzində Nardarana kənd sakinlərindən başqa heç kim buraxılmır. Kəndin girişlərində qurulan polis postlarında bütün maşınlar ciddi şəkildə yoxlanılır.

Musavat.com xəbər verir ki, kənddə əməliyyatlar davam edir. Əməliyyatlar xüsusi təyinatlılar və polis tərəfindən həyata keçirilir. Əldə etdiyimiz məlumata görə, hazırda kənddə adı siyahıda olan və hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən axtarılan 50-dən çox kənd sakini var. Bu günədək keçirilən əməliyyatlar zamanı isə 60-dan çox kənd sakini saxlanılıb. Onlar arasında kənddəki məscidlərin axundları da var.

Nardaranda saxlanılanların əksəriyyətinə 12, 15 və 30 sutka həbs verilib. Nardarandakı Rəhimə xanım ziyarətçilərinin axundu Hacı Nuhbala Rəhimov da saxlanılanlar arasındadır. Ona verilən 12 sutkalıq həbs müddəti başa çatdısa da, sərbəst buraxılmayıb.

Nardaran Ağsaqqallar Şurasının sədri Natiq Kərimov açıqlamasında bildirib ki, saxlanılanların heç birindən xəbər yoxdur: "Bildiyimə görə, 70-ə yaxın adam saxlanılıb. Əməliyyatlar hər gün davam edir. Saxlanılanlardan bir gün sonra buraxılanlar da var. Amma çoxundan xəbər yoxdur".

Kənddə hazırda Bakının 42-ci polis bölməsi yaradılır. Tikinti işləri sürətlə davam etdirilir. Polis bölməsinin dekabrın sonunadək təhvil veriləcəyi gözlənilir. Polis bölməsinin zirzəmisini iki mərtəbəlidir. Yeni tikilən polis bölməsi Azərbaycanın zirzəmisini iki mərtəbəli olan ilk polis bölməsi olacaq.

Kənddə abadlıq və quruculuq işləri də davam etdirilir. Kənd yolları genişləndirilir. Yeni salınan yollarla Nardaranın mərkəzi hissəsi 4 yerə ayrılacaq. Hazırda Nardaranda "Azəryolservis", "Azərişiq", "Azərsu", və "Azəriqaz"ın briqadaları da işləyir. Kəndin əksər evləri elektrik enerjisi ilə təmin olunub. Qaz xətlərinin də çəkilişi və sayğacın yenilənməsi davam edir.

N.Kərimov kənddə görülən işlərdən hər kəsin razı olduğunu bildirsə də, onu da əlavə etdi ki, hazırda mövcud olan əsas problem işsizlikdir: "Kəndin əksər gəncləri işsizdir. Qaz, işıq, su var. Amma bunu istifadə etməkdən sonra ödəmək üçün pul yoxdur. Çünki əksər insanlar işsizdir. İşığı veriblər. Amma gecə kənd gəlib baxsanız görə bilərsiniz ki, heç kim yandırmır. Çünki camaat bilir ki, bu pulu ödəyə bilməyəcək".

Xatırladaq ki, noyabrın 26-da polisə dindarlar arasında baş verən silahlı qarşıdurmada 2-si polis olmaqla 6 nəfər dünyasını dəyişmişdi. Tale Bağirov və 13 tərəfdarı həbs edilmişdi. Noyabrın 30-dək isə kənd sakinləri postlar quraraq kəndə giriş və çıxışı bağlamışdılar. Kənd ağsaqqalları ilə hökumət arasında danışıqdan sonra Nardaranda meydan boşaldıldı. Dekabrın 1-dən Nardaran Daxili Qoşunları və polis nəzarətindədir. Nardaran sakinlərindən başqa heç kim kəndə buraxılmır. Kənddə keçirilən əməliyyatlar zamanı xeyli sayda saxlanılan var. Lakin bu barədə heç bir rəsmi açıqlama verilmir.

□ İlkin Muradov

**Yazarımız
Tofiq
Yaqubluya
Azadlıq!**

Günün içindən

rında baş verən yanğın söndürüləcək".

Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Komitəsinin sədri Mirvari Qəhrəmanlı itkin düşən neftçilərlə bağlı axtarışların dayandırılmasının onların ailələrinə növbəti zərbə olacağını deyir.

aparılacaq. Yanğın söndürüldükdən sonra bərpa işləri davam edəcək. Yanğının verdiyi fəsadlar, quyuların reabilitasiyası müəyyən vaxt, vəsait, işçi qüvvəsi tələb edir. Yəqin ki, bərpa işlərinə başlanmasına artıq

Xəzər Dənizinin "Günəşli" yatağında baş verən qəzadan 17 gün ötür. İtkin düşən 23 neftçinin hələ də axtarışları davam edir. Artıq onların tapılmasına olan ümidlər, demək olar ki, tükənib. Amma bütün bunlara baxmayaraq, itkin düşənlərin axtarışları səylə davam etdirilir. Bu barədə qəza ilə əlaqədar yarıdılmış qərarlardan məlumat verilir.

Məlumatda bildirilir ki, hazırda axtarışlara Fövqəladə Hallar Nazirliyinin 1 gəmisi, 1 helikopteri və 1 təyyarəsi, həmçinin Dövlət Sərhəd Xidmətinin 5 axtarış gəmisi və AZAL-ın 2 təyyarəsi cəlb edilib. Bundan başqa, itkin düşənlərin tapılması istiqamətində dalgıçlar da axtarış işlərini davam etdirirlər.

Qərarlardan yanğın ilə bağlı bildirilən ki, neft quyularında yanğının qarşısı tam alınıb: "Qaz quyularında isə təəssüf ki, hələlik yanğın davam edir. Yanğının qarşısının alınmasında əsas çətinlik hava şəraitiyədir. Hazırda xarici mütəxəssislər yanan qaz quyularının söndürülməsi üçün bütün lazım olan texnikanı hazır vəziyyətə gətiriblər. Ancaq hava şəraiti hələlik işlə

"Günəşli" yatağındakı faciədən 17 gün ötür

İtkin düşənlərin axtarışları dayandırılmayıb; yanğın baş verən platformada bərpa işləri aparılırmı? **Mirvari Qəhrəmanlı:** "Axtarışlar dayandırılırsa, bu, onların ailələrinə növbəti zərbə olar..."

Mirvari Qəhrəmanlı

məyə imkan vermir. Hava şəraiti uyğun olan kimi, qaz quyula-

bəti zərbə ola biləcəyini vurğuladı: "Axtarışlar davam edir. Axtarışlar yalnız rəsmi bildirişdən sonra dayandırıla bilər".

M.Qəhrəmanlı neft quyularında yanğınların söndürülməsinə əsasən itkin düşmüş insanların nəzərdə tutulmuş platformada, 28 May Neft Qaz Çıxarma İdarəsində, şirkətdə xatirə lövhələri və abidə qoyulmalıdır".

Xatırladığı ki, "Günəşli" yatağında qəza dekabrın 4-də baş verib. Platformadakı 63 nəfərdən 33-ü xilas edilib, 7 nəfərin cəsədi tapılıb. 23 neftçinin isə axtarışları hələ də davam edir.

□ **Cavansir ABBASLI**

Gözlər 31 dekabrda

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Bu günlərdə az qala hamı Avropanın Gürcüstan və Ukrayna ilə vizalı gediş-gəlişi ləğv etməsindən danışıq və "o əjdahadan bizdə niyə yoxdur" sualına cavab axtarır. Əlbəttə, anlaşılındır. Ən yaxın qonşumuza həsəd aparmamız da təbii. Düzdür, təskinliyimiz də var, bu ölkələrdə yaşayan soydaşlarımız da problemsiz şəkildə Avropaya üz tuta biləcəklər, deyər.

Bəli, bu, Ukrayna və Gürcüstan üçün tarixi və böyük hadisədir. Çünki Avropa Birliyi hətta qoşqoca Türkiyəyə yalnız keçən ay minnətlə, böyük öhdəliklərin qarşılığında viza rejiminin 2016-cı ilin sonlarında ləğv olunacağı vədini verdi.

Bizə gəldikdə, Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında vizaların sadələşdirilməsi ilə bağlı saziş 2014-cü ildən qüvvədədir. Ancaq Şengen zonasına daxil olmaqla bağlı bu sadələşdirmə də hamıya yox, bir qrup vətəndaşımıza aiddir.

Avropa İttifaqı bəyan edib ki, Tiflis və Kiyev vizasız rejimə keçmək üçün bütün lazımı tələbləri yerinə yetirib. Azərbaycanla bağlı isə... Proseslər göz önündədir. Belə bir məqamda görün nələr baş verir? Xatırlayaq: 1. Helsinki Komissiyası ABŞ Konqresinə Azərbaycana sanksiyalar tətbiq edilməsi ilə bağlı qətnamə layihəsi təqdim edir; 2. Məsələ burasındadır ki, Avropa Şurasının baş katibi Torbyom Yaqland bu günlərdə Azərbaycanın Avropa İnsan Haqları Konvensiyasını necə yerinə yetirməsi üzrə rəsmi araşdırmaya başladığını bəyanlayır;

3. Avropa Məhkəməsi Azərbaycanı növbəti dəfə cərimələyir - 14 iş üzrə 135 min avro dəyərində... Diqqət edin, bunlar eyni vaxtda həm ABŞ, həm Avropa Şurası, həm də Avropa Məhkəməsindən verilən mesajlardır. Deməli, "boş şey" deyib üstündən keçmək olmaz.

Təəvvür edin, digər iki postsovet ölkəsinin ünvanına xoş sözlər deyilir, vizalı rejim ortadan götürülür, Azərbaycanla bağlı isə yeni araşdırmaya start verilir. Bu paralelliği aparmaq özü belə, adamı ağrıdır. Ancaq prosesləri doğru-düzgün analiz etməyimiz lazımdır. Aydınlaşdırmalıyıq ki, biz vəziyyəti necə dəyişə bilərik?

Qonşularımıza münasibətlə əlaqədar müqayisəli təhlillər apararkən demək olar ki, Azərbaycan müsəlman dövləti olduğu üçün, yaxud Qərbdə erməni lobbisinin təsirinin güclü olması səbəbindən bizə təzyiqlər davamlı xarakter alıb, nəinki vizanı aradan qaldırırlar, üstəlik, sanksiya hədələri ilə üstü-müzə gəlirlər. Elə Türkiyəyə qarşı illərdir davam edən ədalətsizliyi də xatırlatmaq mümkündür.

Bu dəfə Azərbaycan hakimiyyətinin arqumentlərini zəiflətmək üçün ölkəmizi narahat edən işğal məsələsini də masa üzərinə qoyublar. Belə ki, AŞPA-nın yanvar sessiyasında Azərbaycan üzrə iki hesabat müzakirə ediləcək. Bu müzakirələr bizim üçün çox mühümdür. Elə adlarından görünür: "Dağlıq Qarabağda və Azərbaycanın işğal altında olan başqa ərazilərində gərginlik" və "Azərbaycanın sərhədyanı regionlarının əhalisi qəsdən içməli sudan məhrum edilir".

Hələ üçüncü məsələ də var, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin hakimləri də seçiləcək, bu sırada azərbaycanlı hakimlər də var. Deməli, bizim üçün geri sayım əslində "Formula-1"-lə bağlı deyil, Strasburqla bağlı başlayıb, 25-26 yanvara doğru...

Gözlər 31 dekabrda dikilib. Həmin gün yaddaşımızda sərhəd dirəklərinin aşındığı, tikanlı məfillərin qırıldığı gün kimi qalır. İllər öncə rus əsgərlərinin təhdidi altında da olsa, xalqımız bu şərəfli tarixi yazdı, imperiyanın cızdığı sərhədi aşdı. Bu gün növbəti dəfə sədləri aşmağın, sərhədləri adlamağın vaxtıdır.

Leyla və Arif Yunusların nümunəsi göstərdi ki, bu insanları evə buraxmaq təhlükəli deyil. Əksinə, onların həbsdə qalması Azərbaycana təzyiqlərin artması baxımından təhlükə yaradır.

Ölkədən kənarında kifayət qədər məşhur olan adamları həbsxanada gizlətməyin mənası yoxdur. Baxın, Tofiq Yaqublunun portreti Paris muzeyində nümayiş olunur.

Birilərli ASAN-laşmanı sevməyi kimi, sivil dünyaya inqerasiyanı da qəti şəkildə istəmir. Onlar üçün qapalı, vizalı Azərbaycan daha sərfəlidir. Ancaq ölkənin birincisinin iradəsi ortada olandan sonra belələri dirənizmi göstərəcək? MTN işi də göstərdi ki, bu, mümkünsüzdür.

İrəli getmək üçün bəzən geri sayım, daha doğrusu, geriye addım atmaq lazım gəlir. O addım ki, insanları sevindirir, dövlətin aktivinə yazılır, təhdidlər yox, alqışlar qazandırır, nədən atılmasın? Demirəm ki, bu əfvdən sonra qapılar üzümüzə taybatay açılacaq. Hər halda bağlanmayacaq da...

"Dəqiq bilirik ki, əfv olacaq"

Avropadan gələn təzyiqlər müəyyən tərəddüdlər yaratsa da, təzyiqlərin əfv sərəncamına təsir etməyəcəyini düşünenlər çoxluq təşkil edirlər

Yeni il öncəsi Azərbaycanda əfv sərəncamının verilməsi ilə bağlı cəmiyyət arasında gözən söz-söhbətlər bayram yaxınlaşdıqca, daha aktual olur. Doğrudur, Avropadan son günlərdə gələn təzyiqlər bu məsələdəki fikirlərdə müəyyən tərəddüdlərin yaranmasına səbəb olub.

Praktikadan çıxış edib deyə bilərik ki, Azərbaycan hakimiyyəti bu cür təzyiqlərin qarşısında daim dirəniz göstərir. Bu baxımdan iqtidarın son anda əfv vermək fikrindən daşına biləcəyini ehtimal edənlər var. Avropadan gələn təzyiqlərin əfv öncəsinə təsadüf etməsi heç də cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılanmadı. Təzyiqlərə hakimiyyətlə bərabər demokratik düşərgədən də kəskin etirazlar səsləndi. Bu da Avropanın son təzyiqlərini əvvəlkilərdən fərqləndirən başlıca amil oldu.

Bütün bunlara baxmayaraq, iqtidarın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü ərəfəsində geniş əfv sərəncamı verəcəyini inananaqlar çoxluq təşkil edir. Xüsusilə, Milli Məclisin son iclasında əfvə bağlı müzakirələrin aparılması, əfv verilməsi barədə çıxışlar ümidləri daha da artırır.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü Fəzil Mustafa əfv siyahısının artıq hazırlandığını bildirdi: "Hər ilin sonunda belə bir fərman verilir.

Fəzil Mustafa:
"Artıq siyahı hazırlanıb"

Aldığım qeyri-rəsmi məlumatlara görə, belə bir əfv siyahısı hazırlanıb. Yəqin ki, Həmrəylik Günü ərəfəsində elan olunacaq. Ya bu həftənin sonu, ya da gələn həftənin əvvəllərinə təsadüf edə bilər. Burada çoxlu sayda məhbusun həbsdən azad olunması nəzərdə tutulub. Avropadan gələn təzyiqlərin əfvə təsir edəcəyini istisna etməyir. Bir sıra məhbusların azad olunması çox vacibdir. Xüsusilə, Tofiq Yaqublunun həbsdə saxlanılmasına heç bir əsas yoxdur. Qarabağ döyüşlərində iştirak edən birisinin həbsdə saxlanılmasının nə adı var? Bu şəxs vətən üçün döyüşüb. Nə olsun ki, Avropadan bu şəxs kimi azad olunmasını tələb etmir. Belə məsələlərdə özümüzdə aid olanlara diqqət yetirməyimiz vacibdir. Qarabağ

Novella Cəfəroğlu:
"Bu əfv fərmanı əvvəlkilərdən ciddi şəkildə fərqlənəcək"

uğrunda döyüşmüş şəxslərə ayrı bir yanaşma olmalıdır. Avropanın tələb etdiyi məhbusların azad edilməsi hesab edərəm ki, xarici münasibətlər istiqamətində müsbət irəliləyişlər ola bilər. Hakimiyyətin son anda fikrini dəyişəcəyi də mümkündür. Hakimiyyət də yaxşı bilir ki, hansı addımı nəticəsiz ola bilər. Hər halda iqtidar bunu dəyərləndirir. Hansısa beynəlxalq təşkilatın diktəsi ilə hərəkət etmədiyini çox vaxt göstərib. Ölkənin ali maraqları tələb edirsə, müəyyən addımları atılması vacibdir. Sanksiyalarla bağlı məsələdə bir qədər müəyyənlik var. Düşünürəm ki, hakimiyyət bəzi barışdırıcı addımlara gəlməlidir. Çünki ölkəyə qarşı hansısa sətər qərarların verilməsinə bəhanə olmamalıdır".

□ **Cavansir ABBASLI**

Müşahibimiz Tamerlan Hacıyevdir. O, Azərbaycan üçün nisbətən yeni fəaliyyət növü - elektron xidmətlərin göstərilməsi üzrə şirkətin təsisçisidir. Hazırda şirkət Bakı Vergilər Departamentini məhkəmə verməyə hazırlaşır. T.Hacıyevin sözlərindən belə aydın olur ki, Vergilər Nazirliyi ilə Bakı Vergilər Departamenti arasında yaranan problem son nəticədə bu növ sahibkarlıqla məşğul olan iş adamlarının qanunsuz cərimə olunmasına, çökdürülməsinə, "elektron qara bazar" oyunçularına meydan açır.

T.Hacıyevin şirkəti onlayn xidmətlə məşğul olan bir çox nəhəng xarici şirkətlərə, belə demək mümkündürsə, xidmət göstərir. Məsələn, bu gün elektron xidmət - sosial şəbəkə xidməti göstərən şirkətlər istifadəçilərinə elektron qaydada bir-birinə hədiyyə göndərmək imkanı yaradır. Belə e-hədiyyələrin qiyməti 5 qəpikdən başlayır. Azərbaycandan olan istifadəçi yarım kürenin əks tərəfində olan istifadəçiyə 1 e-gül və ya digər e-hədiyyə yollağa istəyirsə, xidməti təklif edən şirkətə pulu elektron terminal, e-pul kisəsi vasitəsi ilə həmin xidmətin haqqını çatdırmaqla olur - yeni 5 qəpik Azərbaycanın istənilən nöqtəsindəki terminaldan və ya e-pul kisəsi vasitəsi ödəyir, ona uyğun xidmət göstərilir. Bu gün Azərbaycanda həmin e-xidmətlər göstərən xarici şirkətlərin daimi nümayəndəlikləri yoxdur. Ona görə də mövcud ödənişlər vergiyə cəlb olunma bilməz.

T.Hacıyev Almaniya praktikasından danışır. Deyir ki, Almaniya elektron xidmət göstərən şirkətləri vergiyə cəlb etmək üçün qanunvericilik bazası var. Şirkət Almaniya ərazisində e-xidmət göstərmək istəyirsə, orada daimi nümayəndəliyini açmalıdır və vergisini Almaniyanın dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

Azərbaycan qanunlarında belə bir tələb yoxdur və ölkədən hər il bu sahə vasitəsi ilə təxmini hesablamalara görə astronomik məbləğ - 1 milyard 500 milyon manata yaxın pul xaricə axır. Vergi qanunvericiliyindəki boşluq dövlət büdcəmizin ildə təxminən 150 milyon manat verginin itirilməsinə səbəb olur. Odu ki, Azərbaycanda "elektron qara bazar" illərdir ki, genişlənir və bundan qazanan ölkənin büdcəsinə heç bir formada vergi ödəməyənlər də kifayət qədərdir.

T.Hacıyev deyir ki, hazırda e-xidmətlər göstərən şirkətlərin Azərbaycanda daimi nümayəndəlikləri yoxdur. Onun təsisçisi olduğu şirkət isə bu sahədə az-çox təcrübəli olan şirkətdir. E-xidmətlər göstərən, dünyada tanınan şirkətlərdən bir çoxu ilə birbaşa müqavilə imzalayan yeganə şirkət də T.Hacıyevin şirkətidir.

- 2 il əvvəl bizim şirkət bazara daxil olanda Azərbaycanda plastik kart sahibi olmayan istifadəçilərə onlara lazım olan e-xidmətdən boz sxemlər, "elektron qara bazar" vasitəsi ilə yararlanırdılar. Biz bazara daxil olandan sonra "elektron qara bazar" oyunçularının yolunda əsl maneəyə çevrildik və indi onlar Bakı Vergilər Departamentinin əli ilə bizi bu sferadan uzaqlaşdırmağa çalışırlar. Bundan ötrü bizi partnyorlarımızdan - yeni həmin xidmətləri istifadəçiyə təqdim edən şirkətdən oğurluq etməyə, oğurladığımız vəsaiti vergi orqanlarına ödəməyə vadar etməyə çalışırlar.

- Bu gün sizin şirkət hesabataını apardığı xarici şirkətlərə

- Bunun üçün elektron ödəmə bazarını bizdən əvvəlki və bizdən sonrakı dövrlə müqayisə etmək lazımdır. Bir neçə il bundan əvvəl oyun və sosial şəbəkə istifadəçiləri 60-70 faiz gizli komissiya ödəyir və heç bundan şübhələnmirdilər də. Virtual xidmətin öz xüsusiyyətləri var. Belə ki, bu və ya digər

nun əvəzində Azərbaycan vətəndaşına keyfiyyətli xidmət göstərilir, xarici şirkətdən aldığımız faizlərdən Azərbaycan büdcəsinə gəlir vergisi ödəyirik. Bizim şirkət bu sahədən əldə edilən gəlirə görə Azərbaycan büdcəsinə pul ödəyən yeganə şirkətdir. Məntiqlə bizim şirkətin fəaliyyəti üçün dövlət

addıma yol vermirlər. Onlar bütün vergiləri qanunun tələb etdiyi yerdə - yeni öz vətənlərində ödəyirlər. Təəssüf ki, bizim qanunlarımızın əsası 90-cı illərdə qoyulub. O zaman da virtual məkanda çoxmilyonluq dövriyyə imkanlarının nəzərə alınması mümkün idi. Bu gün həmin problemdən əziyyət çəkən

başqa ölkələrin təmsalında bu sahə üzrə qanunu pozmadan vergi balansını yaratmağı təklif etdik. Bundan ötrü bir neçə yerdə düzəliş etmək və e-xidməti təklif edən şirkətə ödənişin həyata keçirildiyi ölkədə vergi ödəmək üçün icazə vermək kifayətdir. Belə olduğu halda e-xidməti təklif edən şirkət tək-

"Elektron qara bazar" mafiyasının şok gizlinləri ortaya çıxdı

Bakı Şəhər Vergilər Departamenti ilə elektron xidmət göstərən şirkətin rəhbərliyi arasında qalmaqal; Qanunda 1 misralıq dəyişiklik ildə 150 milyon vergini Azərbaycan büdcəsinə transfer edə bilər

ra Azərbaycanda göstərdikləri e-xidmətlərə görə nə qədər vəsait ödənilir?

- İldə təxminən 3 milyon manata yaxın.

- Bir qədər konkretləşdirək. Demək istəyirsiniz ki, 3 milyonluq dövriyyə xarici şirkətin, amma həmin məbləğin vergisini sizdən tələb edirlər?

- Tamamilə doğrudur. 12 ildən çoxdur ki, ölkəmizdə elektron kommersiya fəal inkişaf edir. Amma təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda e-xidməti təklif edən xarici şirkətin daimi nümayəndəliyi ölkəmizdə olmadığından, həmin xidməti ondan istifadə edən sadə azərbaycanlıya təqdim edən vasitəçi şirkətlər xaricdə yerləşdiyindən bu sahədən əldə olunan gəliri vergiyə cəlb etmək olmurdu. Qanunverici baza olmadığından bizim şirkət də xarici şirkətin nümayəndəliyinə çevrilə bilmir. Müvafiq olaraq, məsələn, Almaniya olduğu kimi vergi də ödəyə bilmirik. Biz yalnız xidməti göstərən xarici şirkətdən aldığımız faizlərdən gəlir vergisi şəklində dövlətimizə vergi ödəyirik. Biz bir qayda olaraq, oyunlar üzrə ödəmələr sahəsində ixtisaslaşmışıq. Bu sahə 2 il bundan əvvəl "elektron qara bazar"ın tam nəzarəti altında idi. Hər il ölkədən 50 milyon manatdan çox vəsait heç bir vergi tətbiq edilmədən, qeydiyyata və nəzarət həyata keçirilmədən axıb gedir. 2 il ərzində biz öz işimizi qurduq. 2 milyon 800 min manat məbləğində vəsaitin hesabını aparmağa müvəffəq olduq. Əlbəttə ki, bu, dəryada bir damcıdır. 50 milyondan 47 milyon 200 min manatın hesabını bu gün aparan yoxdur. Müvafiq olaraq əldə olunan gəlirdən vergi ödəyənlər də yoxdur. Amma aparılan araşdırmalar nəticəsində 60-70 faiz gəlir əldə edən işbazlar anladılar ki, yem təknələrini itirmək riski ilə üz-üzə qalırlar.

- "Elektron qara bazar"dan fəaliyyətinizi fərqləndirən nədir?

oyun xidməti üçün haqq ödəyərkən istifadəçi pulunun virtual ekvivalentini əldə edir - "e-brilyant", "e-qızıl", "e-almaz", "OK" və s. Bunu hamı bilirsə də, 1 "e-brilyant"ın və ya 1 "OK"un neçəyə olması barədə düşünən çox az adam tapılır. Əksəriyyət, sadəcə, müəyyən məbləği ödəyir və qiymət düşsünmədən onun virtual ekvivalentini əldə edirlər. Məsələn, 1 manat ödəyib və istədiyi digər istifadəçiyə bir e-hədiyyə yolla. İstifadəçinin terminal vasitəsi ilə ödədiyi pul, məsələn, Qazaxıstandakı vasitəçi şirkətin vasitəsi ilə xidməti təqdim edən şirkət 1 manata satırsa, vasitəçi şirkət həmin 10 e-hədiyyəni Azərbaycandakı istifadəçiyə 4 manata satır. Əldə etdiyi gəliri özüne götürür, 1 manat da xidməti təklif edən şirkətə ödəyir. Əlbəttə ki, bu zaman 3 manatı qazanan Qazaxıstandakı vasitəçi şirkət bundan Azərbaycanda vergi ödəmir. Bizim şirkət isə ilk növbədə istifadəçini aldatmır, xidməti təklif edən xarici şirkətin xidmətə görə aldığı vəsaitə heç bir əlavə etmədən istifadəçiyə çatmasına şərait yaradır. Bu-

orqanları köməklik etməlidirlər. Amma bu gün bizim şirkətə əsassız vergi yazmaqla boğulması üçün əllərindən gələni edirlər. Bu da "elektron qara bazar" oyunçularının maraqları ilə yüzə yüz üst-üstə düşür.

- Bu gün qüvvədə olan qanunvericiliyə görə ölkə daxilində qazanılan pulun vergisini sizin şirkət, yoxsa xidmətləri təqdim edən tərəf ödəməlidir?

- Bax elə problem buradan başlayır. Məsələn burasındadır ki, ölkə büdcəsinə bacardığımız qədər xeyir vermək istədiyimiz halda partnyorlarımızın pulundan vergi tutmaq haqqına sahib deyilik. Bizim belə bir səlahiyyətimiz yoxdur. Bu birbaşa xidməti təklif edən - yeni xarici şirkətin üzərinə düşən öhdəlikdir. Biz vergi agenti deyilik. Əvvəla, xidmətin birbaşa alışı və satışı prosesində iştirak etmirik. Alqı-satqı birbaşa satıcı ilə alıcı arasında gedir. Bu da qeydiyyata və ya ödəmə zamanı bağlanan lisenziyalı saziş əsasında nizamlanır. Amma bu, o demək deyil ki, ümumiyyətlə heç bir vergi ödənilmir. Partnyorlarımızın hamısı öz imiclərinə çox həssas yanaşır və nüfuzlarına xələl gətirəcək

tək Azərbaycan deyil. Dünyanın bir çox ölkələrində bu çətinlik mövcuddur. Avropa ölkələri vəziyyətdən çıxış yolu kimi qanunvericilik bazasını dəyişib onu dövrün realıqları ilə uzlaşdırır. Çin kimi ölkədə isə vergi disbalansı yaratmamaq üçün belə e-xidmət blok edilir. Bu halda böyük Çin bazarında xidmət göstərmək istəyən şirkət məcbur olur ki, gedib Çində fəaliyyətə başlasın. Bu halda əldə edilən gəlir də Çində qalır. Azərbaycan isə yeganə ölkədir ki, səni qanuna əməl etdiyin üçün cəzalandırırlar.

- Vergilər üzrə mütəxəssis deyilsən, amma məsələnin nə yerdə olduğunu qismən də olsa, anladım. Maraqlıdır ki, Bakı Vergi Departamenti əməkdaşları haqiqətənmi tutduğunuz mövqeyi şirkətdə bu qədər çətinlik çəkir? Yoxsa sizin şirkəti "elektron qara bazar" a qurban verirlər?

- Bizim şirkətdə yoxlama başlayanda bunun adı yoxlama olduğunu və fəaliyyətimizin departament əməkdaşları tərəfindən yetərincə dərk edilmədiyini üçün belə problemin yaranmış olduğunu düşündük. Onlara fəaliyyətimizin bütün inceliklərini izah etməyə başladım. Üstəlik,

rar vergi ödəyicisi olmayacaq. Amma çox keçmədi anladım ki, qarşı tərəflə heç bir dialoq mümkün deyil. Bu azmış kimi, yoxlama tam başa çatmamış şirkətimizin guya bağlanması barədə şayiələr yayılmağa başladı. O zaman anladım ki, baş verənlər sifarişdir. Əlimizdə başqa sübutlar da var. Məhkəməyə müraciət etmək məcburiyyətində qalsaq, onları orada açıqlayacağıq.

- Bu gün Vergilər Nazirliyi elektron xidmətlər bazasından bütün digər dövlət qurumlarının, belə demək mümkündürsə, flaqmanıdır. Belə bir halda elektron xidmətlərlə bağlı nazirliyin müvafiq mütəxəssislərinin olmaması sadəcə mümkün deyil. Axı bu necə ola bilər?

- Görünür, belə də olur... Yoxlamanın başladığı ilk gündə bizim qarşımıza partnyorlarımızın dövriyyəsinin 10 faizini ödəmək şərti qoyuldu. Agent olaraq qazancımızın cəmi 5 faiz təşkil etdiyini nəzərə alsaq, deməli, biz ikiqat vergi ödəməliyik. Onlar bildirdilər ki, şərtlərini öz xoşumuzla qəbul etməsək, bizimlə başqa dildə danışıcaqlar. Açıq desəm, bizi biznesimizi itirmək təhlükəsi ilə hədələdilər. Amma haqlı olduğumuzu və qanundan kənar çıxmadığımızı bildiyimiz üçün sona kimi mübarizə aparmaq qərarını vermişik. Biz artıq Vergilər Nazirliyinə sorğu ilə müraciət etmişik. 195 xidmətində bizi diqqətlə dinlədilər və bildirdilər ki, Azərbaycan Vergi Məcəlləsinə görə dövlətimiz arasındakı sazişə uyğun olaraq e-xidməti Azərbaycanda təqdim edən partnyorumuz yalnız öz ölkəsində vergi ödəməlidir. Hər ehtimala qarşı biz Rusiya Federasiyasının Vergi Xidmətinə də müraciət etdik. Həmin qurumdan da eyni cavabı aldım. Müqaviləni çap edərkən 2 nazirliyin cavabı ilə birgə Bakı Vergi Departamentinin auditorlarına ünvanladım. Bizə verilən cavabdan anladım ki, söylərimizə baxmayaraq, onların məsələyə yanaşması dəyişməyəcək. Belə olduğu halda biz ya tələb olunan vəsaiti ödəməli, ya da heç bir nəticə olmadığı halda nazirliyə şikayət etməyə davam etməli idik. Biz 2-ci yolu seçdik. Nazirlik şikayətimizi araşdırmaq üçün departamentə göndərdi. Departamentdə məsələyə daha "incəliklə" aydınlıq gətirildi. Bizə bildirdilər ki, 10 faiz vergi ödəmək istəmirsiniz, əlavə olaraq ƏDV də ödəməli olacaqsınız! Yəni 28 faiz...

(Müşahibənin tam versiyasını musavat.com saytında oxuya bilərsiniz).

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin rəhbərlərindən biri olmuş general Hilal Əsədov da, nəhayət, işdən çıxarılıb. Məlumat görə, H.Əsədov Eldar Mahmudovun əmri oxunan gündən (oktyabrın 17-si) düz iki ay sonra-dekabrın 17-də vəzifəsindən kənarlaşdırılıb.

Onun bir neçə dəfə işdən çıxarılması, hətta həbsi xəbəri yayılsa da, sonradan bu məlumatlar təsdiq edilməyib. Beləliklə, sabiq nazir Eldar Mahmudovun dörd müavinindən üçü dekabrın 14-də yaradılan Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində vəzifə tutmaq şanslarını itirib.

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, general-mayor H. Əsədov vaxtı ilə Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin rəisi olub. İşdə yol verdiyi nöqsanlar səbəbindən vəzifəsindən azad edilib. Bir müddət sərəncamda qaldıqdan sonra Mehərrəm Əliyev onu Bakı Şəhər Polis İdarəsinə şöbə rəisi təyin edib. Sonra isə Eldar Mahmudovun dəstəyi ilə MTN-ə gətirilib, nazir müavini postuna da yüksəlib.

İşdən uzaqlaşdırılan daha bir müavin-Əlimusa Əliyev isə ümumiyyətlə polis sistemində şöbə rəisinin müavini postunu belə tutmayıb. Ən yüksək vəzifəsi polis və vaxtilə OBXSS adlanan qurumda inspektor olub.

Sabir nazir Eldar Mahmudovun keçmiş müavinləri arasında yalnız nazir müavini Əli Şəfiyev Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini vəzifəsində saxlanıb. Əli Şəfiyev də vaxtı ilə DİN-də mərkəzi aparatda bölmə rəisi olub. Sonra isə aşağı vəzifəyə keçirilib, polisdə inspektor oldu. Əli Şəfiyev bundan sonra vaxtıdan əvvəl DİN-dən təqaüddə göndərilib. Bir neçə il təqaüddə olduqdan sonra E.Mahmudov onu da MTN-ə çağırıb idarə rəisi təyin edib. Tezliklə o da nazir müavini və general-mayor olub.

MTN-dəki "17 oktyabr" inqilabının bütün ölkədə doğurduğu

"MTN işi" Naxçıvana da keçdi - Talibovun sərəncamının pərdəarxası

Eldar Mahmudovun keçmiş müavinləri arasında yalnız Əli Şəfiyev Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini vəzifəsində saxlanıb; Naxçıvan Ali Məclisinin sədrinin öz qudasına yüksək vəzifə verməsinin sirri nə?

şok effektinə baxmayaraq, bu proseslərdə Naxçıvan MTN-in adı hallanmadı. Məlumdur ki, V.Talibovun Bakıdakı nazirlər bir qismi ilə münasibətləri gərgin olub. Onların arasında isə ən gərgin münasibət E.Mahmudovla olub. İddialara görə, Naxçıvan Ali Məclisinin sədri E.Mahmudovu heç vaxt naxçıvanlı hesab etməyib və təsadüfi deyil ki, bir neçə il əvvəl tərtib olunan "Naxçıvanın görkəmli şəxsiyyətləri" sırasında nə E.Mahmudov, nə də onun atası Əhməd Mahmudovun adı olub. Qeyd edək ki, E.Mahmudov işdən çıxarıldıqdan dərhal sonra Şərur rayonunda atasının abidəsi sökülüb. Bəzi iddialara görə, Eldar Mahmudovun kökəni Qazax rayonundadır.

Dekabrın 17-də Vasif Talibov da Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi əsasında Naxçıvanda Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin ya-

radılması barədə fərman imzalayıb.

V.Talibovun sərəncamı ilə Fazil Ələkbərov Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi vəzifəsindən azad edilərək, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi təyin edilib. Prezident İlham Əliyev 2014-cü ilin 17 martında Fazil Ələkbərova III dərəcəli dövlət miqrasiya xidməti müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilməsi barədə sərəncam imzalayıb. Gözlənilir ki, bu həftə F.Ələkbərova general rütbəsi veriləcək. Qeyd edək ki, Ali Məclis sədrinin oğlu Seymur Talibov yeni xidmət rəisinin qızı ilə evlidir.

Azpolitika.az saytı yazır ki, işdən çıxarılan milli təhlükəsizlik naziri, general-leytenant Vəli Ələsgərov Naxçıvan rəhbərinin ən inanılmış adamlarından biri hesab olunurdu və onun vəzifəsindən uzaqlaşdırıl-

laçağı təəccüblə qarşılanıb. Araşdırmamız zamanı bəlli oldu ki, prezident bu ilin mart ayında Vəli Ələsgərova general-leytenant ali hərbi rütbəsi verib. Yada salmaq ki, E.Mahmudovun istefasından sonra V.Ələsgərovun da adı nazir təyin edilə biləcək şəxslər arasında hallanırdı. Bəzi mənbələr Vəli Ələsgərovun Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Məddət Quliyevə müavini təyin olunacağını bildiriblər. Digər mənbələr isə V.Ələsgərovun işdən çıxarılmasının ciddi səbəbləri olduğunu, hətta nəzarət altına alındığını, Naxçıvan şəhərində yerləşən bəzi obyektlərinin isə boşaldıldığını iddia edib.

Hakimiyyət yaxın mənbəmiz deyib ki, V.Ələsgərovun DTX rəisi təyin edilməməsi V.Talibovun şəxsi istəyi ola bilər. "Dekabrın 1-də prezident Naxçıvana səfər etmişdi və çox güman ki, Vasif Talibov MTN-in ləğv ediləcəyi ilə bağlı hələ bir neçə gün əvvəldən məlumatlandırılıb. Şübhə yoxdur ki, yeni yaradılacaq xidmətə Fazil Ələkbərovun rəis təyin edilməsi də öncədən prezidentlə razılaşdırılıb". Mənbəmiz deyib ki, V.Ələsgərov təcrübəli kadr olsa da, xidmət üçün başlı hesab olunur: "Amma istisna etmək olmaz ki, onun da Eldar Mahmudovla hər hansı ilişgisi olduğu səbəbindən yenidən gözləndirilməyib", - deyə bildirib.

□ "Yeni Müsavat"

Harda olsam, gələm, tək sən... viza düzəlt

Samir SARI

2015 -ci ildə elə oldu ki, iki ölkədən viza istəməli olduq. Birinci dəfə Milana getməli idik, İtaliya konsulluğunun qapısını döydük, xeyli sənəd-sünəd hazırlayıb təqdim elədik. Sənədləri düzəltməyə, onları konsulluğa təqdim etməyə yarım gün kimi vaxtım getdi.

Arada bezmişdim, əməkdaşlarımızdan birinə dedim, bəlkə sən gedəsən, bu viza-miza işlərinə hövsələm çatmır, amma o da imtina elədi. Nəhayətdə bu iş yuxarılardan tapşırıqla-filanla bizim üçün qat-qat asanlıqla başa gəldi və 6 aylıq Şengen vizası aldıq. İl ərzində o vizadan bir dəfə də yararlandıq, amma dekabrın 1-də vaxtı bitdi.

İşin pis tərəfi o idi ki, dekabrın 8-də yenidən güzərimiz Şengen ölkələri tərəfə düşürdü. Yeni yenə viza lazım idi. Yenə sənəd topladıq, yenə tapşırıqla, tanışlıqla olduğu üçün nisbətən az vaxt itkisi ilə daha bir altı aylıq viza aldıq. İndi o vizadan gələn il bir daha istifadə edəcəyik, ya etməyəcəyik, hələ bilinmir. Bilinən odur ki, növbəti Avropa səfərinə dəvət may ayında yox, iyunda olsa, yenə konsulluqların qapısını döyməli olacağıq.

Ta neynəyə? Bu işlərin qaydası budur. Hələ deyilənə görə, viza verilməsi qaydaları jurnalistlər üçün xeyli sadələşdirilib və asanlaşdırılıb. Onlar viza üçün müraciət edərlərse, yüzdə doxsan doqquz halda ala bilərlər. Sırası və-təndəşlərə isə konsulluqlar bəzən viza verməkdən imtina edirlər və adamın Avropaya yolu bağlanır.

Budur, Ukrayna və Gürcüstan vətəndaşlarının Avropa ölkələrinə gediş-gəlişinin vizasız rejimlə olması xalqımızı xeyli həyəcanlandırdı. İndi bizim ictimai-siyasi fəallar, səyahət həvəskarları, ilin heç olmasa on gününü səfərdə olanlar və olmaq istəyənlər deyirlər ki, o əjdahadan bizdə niyə yoxdur.

Doğrudan da biz Avropa ölkəsi deyilik? Lap tutaq ki, düşüncə, xasiyyət, vərdişlər etibarilə biz Avropadan bir az uzaq kimiyyət, amma bəs "Eurovision", bəs I Avropa Oyunları, bəs Avroliqa, bəs Avropa Şurası və s. necə olsun? Yəni istəsək də, istəməsək də, layiq olsaq da, olmasaq da, Avropa ailəsinin üzvüyük, heçimiz-köçümüz ayrı deyil, ona görə də vaxtaşırı vacib olacaq ki, qoca qitənin mərkəzi yerlərinə gedək-gələk.

İndi rəvadırımı qonşularımız Avropaya, avropalılar da onlara asanca, sərbəstcə gedib-gələ bilsinlər, amma biz konsulluqların qarşısında növbəyə duraq?

Hələ bu, məsələnin bir tərəfidir, məsələyə bir də Avropa camaatının prizmasından baxmaq lazımdır. Onlar da buraya gəlmək üçün sənəd toplamaq, konsulluqlarımızın qarşısında gözləməli olurlar. Kim bilir, bu üzden hər il neçə min əcnəbi ölkəmizə gəlməkdən vaz keçir, çamadanını da götürüb viza istəməyən ölkələrə gedir.

Biz indilikdə Avropayla aramızkı Ukrayna və Gürcüstan kimi hərtərəfli açmasaq da, birtərəfli qaydada açma bilərik. Yeni ölkəmizə gələn avropalılardan viza istəmərik, onlar da cib dolusu avroyla ölkəmizə gələr, xərcləyib gedərlər. Bizə baxmayın, avropalılar səyahət, ekzotika həvəskarlarıdır, uşağı da səyahətə çıxır, yeniyyətmiş də, gənci də, yetkini də, ortayaşlısı da, hətta əsayla gəzən ahılı da.

Hazırda bəzi həmkarlar bu xüsusda lağ-lağı edirlər, yazırlar ki, guya Avropaya gediş-gəliş vizasız olsa, millət hər həftənin sonu ellikcə çamadanını qablayıb Milana, operaya baxmağa gedəcək, yoxsa Luvr muzeyini ziyarət edəcək?

Əlbəttə, elə şey olmayacaq. Burdan-bura ömründə birçə dəfə teatra getməyən yüz minlərlə adam var paytaxtda, hətta Akademik Milli Dram Teatrının qonşuluğundakı Zərgərpalan küçəsində.

Məsələ insanların Avropaya səyahətə çıxmaq planı və imkanı olmasında deyil, belə bir maneə tanımayan hüququnun olmasındadır. Bilirsən ki, istədiyin vaxt könlünə düşsə təyyarəyə oturmaq, tutaq ki, Kölnə gedə bilirsən.

Ondan da keçən yerdə, indi sovet dönəmindəki kimi deyil ki, təcürməyi-halımızda mütləq "xaricdə qohum-əqrəbamız yoxdur" yazaq, artıq ölkədə qohum-əqrəbası xaricdə olmayan adam qalmayıb. Onların xeyir işi, iraq-iraq, şər işi var, vacib anlarda yanlarında olmaq lazım gələ bilər. Bir də var, bir həftə boyunca viza müraciətinə cavab verilməsini gözləyəsən, onu da axırda verməyələr.

Eldar Sabiroğlunun oğlu prokurorluqdan istefa verib, müxalifətə keçdi

Rüfət Səfərovun atası: "Bu addımı mənədən xəbərsiz atıb..."

Kəçmiş YAP-çı deputat, Müdafiə Nazirliyi mətbuat xidmətinin sabiq rəisi Eldar Sabiroğlunun prokurorluq orqanlarında işləyən oğlu Rüfət Səfərov sensasiyalı bəyannat yayıb. Zərdab rayon Prokurorluğunun müstəntiqi olan R.Səfərov ölkədəki "kütləvi ədalətsizliyə və atasına qarşı haqsız hücumlara etiraz əlaməti olaraq" vəzifəsindən istefa verdiyini bildirib.

Keçmiş deputatın oğlu Baş Prokuror Zakir Qaralova ünvanladığı sət məzmunlu istefa ərizəsinin surətini Azpolitika-ya göndərib. R.Səfərov ərizədə yazır ki, "ölkədə tüğyan edən şərfəsizlik və ləyaqətsizliyə etiraz əlaməti olaraq", tutduğu vəzifədən istefa verir. "Addımına görə xəstə ata və anamla işi olan kəs... nakəsdir!!! Nə işiniz olsa, idrakim hazırdir!!!", - deyə ərizədə həmçinin xəbərdarlıq edilib.

R.Səfərov Facebook-da paylaşdığı postlarında isə müxalifətə keçdiyini də elan edir.

Eldar Sabiroğlu açıqlamasında oğlunun bu addımından xəbərsiz olduğunu deyib: "Əlbəttə, mənəm üçün məyusedici, ağır vəziyyətdir. Oğlum dözümsüzlük göstərdi. Bunu tam səmimiyyətlə deyirəm. Bu addımı o, mənədən xəbərsiz atıb. Mənə deyirdi ki, yüksək balla prokurorluq orqanlarına işə qəbul olunmasına baxmayaraq, 5 ildir Zərdab rayonundadır. Aşağı bal toplayanların isə ilyarım, iki ildən sonra yerləri dəyişdirilib. Burada həqiqət var. Mən özüm də dəfələrlə prokurorluq orqan-

Rüfət Səfərov azad!

larına müraciət etdim, bu gün-sabaha saldılar. Əslində mən Baş Prokurorluqda da bir günah görmürəm. Ramiz Mehdiyev faktoru onları çəkindirirdi. Mən bunu aydın hiss edirdim. Buna görə oğluma qarşı ayırı-seçkilik edirdilər".

E.Sabiroğlu deyib ki, oğlunun belə sət qərarına son vaxtlar onun özünə qarşı hücumlar təşkil olunmasının da tə-

siri olub. "İkinci səbəb isə mənimlə bağlıdır. Oğlum özünü təhqir olunmuş hesab edirdi. Məlum yazılarla bağlı məni, ailəmi təhqir etdilər, aşağıladılar. Hətta ermənilərə işləməkdə suçladılar. Bu da gənc adamdır, dözə bilmədi. Lakin gərək belə yol tutmayıdı. Mənim üzərimə yeriylərin əlinə əlavə faktlar verməməli idi".

Tanınmış YAP-çı daha sonra bildirib ki, oğlunun qərarı onun siyasi mövqeyinə təsir etməyəcək. "Bütün bunlara baxmayaraq, mən yenə də öz mövqeyimdən - Heydər Əliyev və İlham Əliyev siyasətini dəstəkləməkdən geri çəkilmirəm. Mən buradan cənab prezident İlham Əliyevə müraciət etmək istəyirəm: cənab prezident! İndi nə yazsam və nə desəm də, məni qeyri-səmimiyyətdə ittiham edə-cəklər. Ola bilsin ki, Siz də belə düşünəcəksiniz. Çünki oğlumun atdığı düzgün olmayan addım belə düşünməyə əsas verir. Sizi əmin edirəm ki, oğlum mənədən xəbərsiz bu addımı atıb. Çox təəssüflənirəm. Ancaq bir sözümlə və bir xahişim də var: düşüncənə beyinlərin Sizin siyasətinizdən uzaqlaşdırılmasının qarşısını alın".

Neftin dünya bazarında getdikcə ucuzlaşması ilə bərabər, ABŞ Federal Ehtiyatlar Sisteminin (FES) uçot dərəcələrini artırması manata növbəti zərbəni vurdu. Artıq ölkədə valyutadəyişmə məntəqələrində dollara tələbatın artdığı bildirilir. İnsanlar sonuncu dəfə avqust ayında olduğu kimi yenidən dollar almaq üçün valyutadəyişmə məntəqələrinin qarşısında növbəyə düzülür.

Valyutadəyişmə məntəqələri isə Mərkəzi Bankın açıqladığı məzənnədən maksimum baha sata biləcəkləri qədər dolların qiymətini qaldırıblar. Buna səbəb kimi isə dollara tələbatın çox olması əsas gətirilir. Bakıda kiçik reydlə zamanı şahidi olduq ki, daha çox insanların sıx olduğu yerlərdə dollar nisbətən baha satılır. Rəsmi məzənnə 1,0499 AZN təyin olunsada, hazırda məntəqələrdə alışı qiyməti olaraq 1.06, satışı isə 1.07 AZN qeyd olunub.

"Exchange"lərdə çalışanlar bildirirlər ki, onların rəsmi məzənnənin üzərinə 2 faiz qoyaraq satmaq hüquqları var. Tələbat artıq olduğu üçün onlar 1 dollar 1.07 AZN-ə satırlar. Həmçinin bildirilir ki, insanlar FES-in açıqlamasından sonra dollar almağa daha çox meyilləniblər. Satıcı Pərviz bildirdi: "Camaata deyirik ki, birinci günü gözləyin. Deyirlər, yox, bu gün bizə dollar satmalısınız. Bu gün (20 dekabr-red.) bazar günü olsa da, səhərdən dollar üçün xeyli sayda adam müraciət edib. İstirahət günləri Mərkəzi Bank işləmədiyi üçün əlimizdə dollar yoxdur. Elə insanlardan aldığıımızı satırıq. Camaatda təlaş var elə bil. Ötən həftə əlimizdə xeyli dollar qalırdı. Heç alan yox idi. Yenidən geri qaytarırdıq. Həmin vaxt dollar 1.056 AZN-ə satırdıq. İndi tələbat qiymətə də təsir edir".

İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov hazırkı situasiyanı bir neçə səbəblə izah edir: "FES uçot dərəcəsinə artırıqdan sonra dolların möhkəmlənməsi gözlənilən idi. Bunun nəticəsində Azərbaycanda da informasiyalı iş adamları bu istiqamətdə öz mövqelərini möhkəmləndirməyə cəhd göstərirlər. Növbəti dövrlər üçün ödəniş və ya yığımlarını təcili şəkildə dollara çevirirlər. İkinci səbəb odur ki, Neft Fondu faktiki olaraq bazarda konversasiya həyata keçirmir. Buna görə də bazarda dollar qıtlığı yaranır. Üçüncü səbəb ondan ibarətdir ki, həftə sonları dolların məzənnəsində artım müşahidə olunur. Şənbə və bazar günləri Mərkəzi Bank bazarda iştirak etmədiyi üçün müəyyən qədər artım olur. Çünki "Exchange"lərdə olan dollar tələbatı bəsləyir. Növbəti səbəb isə budur ki, ümumiyyətlə, dekabr ayında dollar alışı sürətlənir. İdxalla məşğul olan böyük xaricətlər ilin sonu olduğu üçün xarici öhdəliklərini yerinə yetirməli, illik hesablaşmaları həyata keçirməlidirlər. Məhz bu səbəbdən də real sektorun dollara tələbatı kəskin şəkildə artır".

Ekspert bildirdi ki, bütün bunların fonunda Mərkəzi Bank tərəfindən sürətli şəkildə intervensiya həyata keçirilir: "Böyük məbləğlərlə ifadə olunan dollar bazara çıxılır. Bu isə Mərkəzi Bankın ehtiyatları-

Valyutadəyişmə məntəqələri önündə həyəcan, devalvasiya qapıda?

Ekspert: "Proseslər Mərkəzi Bankın ehtiyatlarının kəskin azalmasına gətirə bilər..."

nin kəskin şəkildə azalmasına səbəb olur. Ümumiyyətlə, dekabrın göstəriciləri, hesab edirik ki, növbəti dövrlərdə məzənnə siyasətinin həyata keçirilməsi üçün önəmli olacaq. Bu ayın nəticələrinə görə Mərkəzi Bankın intervensiya xərcləri təxminən 1.5-2 milyard arasında olacaq. Bunun nəticəsində bankın valyuta ehtiyatları təxminən 4.2 milyarda qədər azalacaq. O halda bu, psixoloji hədd də hesab edilə bilər. Çünki növbəti dövrlərdə Mərkəzi Bankın artıq mövcud ehtiyatları hesabına məzənnəni nə qədər müddətə qoruması, ya-

xud da qoruyacağı təqdirdə bunun əhəmiyyəti məsələsi sual doğurur".

R.Həsənov Mərkəzi Bankın proseslərlə bağlı hökumətlə müzakirələrə gedəcəyini söylədi: "Əminəm ki, hazırda da bu kimi müzakirələr ciddi şəkildə davam etdirilir. Çünki Mərkəzi Bank da vəziyyətin ürekaçan olmadığı qənaətinədir. Bu zaman üçün bir neçə variant var ki, bunlardan biri də xarici borclanmaya getməkdir. Bu həm hökumət, həm də Mərkəzi Bank tərəfindən düşünülen haldır. Çünki xarici borclanma ilə ölkəyə müəyyən qədər

xarici valyuta gətiriləcək. Bu isə məzənnə sabitliyini qısa müddətli dövr üçün saxlamağa səbəb ola bilər. Neftin hazırkı qiymətləri fonunda bu addımın atılacağı ehtimalı isə nisbətən zəifləyir. Çünki müvəqqəti dövr üçün atılan addımlar sonda ölkə üçün çox baha başa gəlir. Bu qərar veriləcəkə, devalvasiya, yaxud da üzən məzənnəyə keçidin bir ay gec, yaxud da tez olması, düşünürəm ki, əslində borclanmanın qarşılığında ciddi arqument deyil. Buna görə də müəyyən qədər vəziyyət anlaşılan deyil. Real və bank sektoru növbəti dəyişiklik

üçün davamlı deyil. Biz hələ birinci devalvasiyanın nəticələrini aradan qaldıra bilmirik. Məhz bu kimi səbəblərdən hələ ki, hökumətin hansı qərarı verəcəyini müəyyənləşdirmək çətinidir. Ancaq bununla belə düşünürəm ki, Mərkəzi Bankın bazarlarda məzənnənin sabitliyini qoruyub saxlama imkanları kəskin şəkildə məhdudlaşır. Mərkəzi Bank bu siyasətini davam edərsə, qısa müddət sonra faktiki olaraq bazarlarda əməliyyat funksiyasını itirə bilər. Çünki valyuta ehtiyatları sıfıra düşə bilər".

□ Əli RAİS

"Vaxtında ölkədə iri zavodlar, fabriklər tikməyək..."

Vahid Əhmədov: "Elə bilirsiniz, Azərbaycanın müstəqilliyini hamı istəyir?"

"Hazırda Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının həcmi ümumilikdə 42 milyarda yaxındır. Kifayət qədər ehtiyatımız var, amma ehtiyatları da istifadə etmək lazım deyil. Amma müəyyən faizini bank sisteminə, özü də real sektoru inkişaf etdirmək üçün ayırmaq olar".

Milli Məclisin İqtisadi siyasət komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov bu fikirləri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib. Neftin kəskin ucuzlaşması, dolların bahalaşmasının qarşılığında manatın devalvasiyaya uğrayacağı halında ölkədəki nələr gözlədiyi barədə danışarkən millət vəkili qeyd etdi ki, təhlükəni önləmək üçün bir sıra addımlar atılmalıdır: "Ölkədə Azərbaycanda sənayenin inkişafına çox böyük ehtiyac var. Heç olmasa vaxtında ölkədə iri zavodlar, fabriklər tikib istifadəyə versəydik, əhalinin iş problemi də həll olardı. Ancaq yenə də gec deyil, bu mə-

sələlər öz həllini tapmalıdır". Azərbaycanın müstəqilliyinə səs vermiş istiqalçı deputat müstəqilliyimizə təhdidlərlə bağlı da münasibətini bölüşüb: "Siz elə bilirsiniz Azərbaycanın müstəqilliyini hamı istəyir? Yox. Son vaxtlar mətbuatda oxuyuram ki, Azərbaycanda "beşinci kolon" meydana gəlib, Rusiyameyilli qüvvələr həddən artıq çoxdur. Mən Rusiya dövlətinin əleyhinə deyiləm. Bizə qonşu dövlətdir, gediş-gəlişimiz var, 2 milyon vətəndaşımız orda yaşayır, istərdim ki, əlaqələrimiz həmişə yüksək səviyyədə olsun. Rusiya ilə bağlı qəbul etmədiyim bir məsələ

var - işğalçılıq siyasəti. Rusiyanın Ukraynada, Suriyada nə işi var idi? Bütün bunlar Rusiyanın siyasi, iqtisadi vəziyyətini gərginləşdirir. Ancaq mən bu gün müstəqilliyimizə real təhlükə görmürəm. Azərbaycan 1918-20, yaxud 90-cı illərin Azərbaycanı deyil".

Millət vəkili xatırladı ki, Azərbaycan ötən 24 ildə çox mühüm yol keçib: "Ölkəmizdə kifayət qədər çətinliklər, tələtlər, dövlət çevrilişinə cəhdlər olub, dövləti süquta yetirmək istəyiblər. Ancaq dövlət başçılar, o cümlədən indiki prezidentimiz Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunub saxlanması, əbədi olması üçün əllərindən gələni edib. Seçkilərdəki görüşlərim zamanı da bəzi insanlar deyirdilər ki, müstəqillik bizə

Vahid Əhmədov

heç nə verməyib, sovet vaxtı daha yaxşı yaşayırdıq və s. Lakin hər dəfə Azərbaycanın adı çəkiləndə, dövlət bayrağımız qaldırıldı, dövlət himnimiz səsləndəndə mən bununla qürur duyuram. Adı bir misal çəkim: 70 ildə Quba rayonunda cəmi 17 məktəb tikilmişdi. Amma son 13 ildə, İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə Qubada 70 məktəb tikilib. Mən Bakı-Quba yolu ilə 30 ildir gedib gəlirəm. Vaxt var idi 4-5 saata gedirdik, indi saat yarım Qubada oluruq. Ölkəmiz kifayət qədər inkişaf edib və mən Azərbaycanın müstəqilliyinə real təhlükə olduğunu güman etmirəm".

V.Əhmədov ölkəmizin müstəqilliyinin qarantı olan hadisələrdən də bəhs edib: "Azərbaycan üçün ən böyük hadisə 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasıdır. Bu müqavilənin imzalanması Azərbaycanın müstəqilliyinin qarantı oldu. Keçən il də çox ciddi müzakirələrdən, mübahisələrdən sonra TANAP-TAP layihəsinin icrasına start verildi. 45 milyard dollar vəsait qoyulacaq bu layihənin də Azərbaycan üçün iqtisadi faydasını bir tərəfə qoyuram, siyasi faydası çox böyükdür, Azərbaycanın müstəqilliyinin qarantıdır. Bütün dünyada təlatümləri yaradanları çoxu iri şirkətlərdir, lazım olduqda çevrilişlər həyata keçirirlər... Diger tərəfdən, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin çox yüksək səviyyədə olması da bizim üçün çox vacib məsələdir. Antalyada keçirilən G-20-lərin sammitində Azərbaycanın iştirakı adı məsələ deyildi. "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı olaraq sən özün də orda iştirak etdin, yazılarını oxudum. Azərbaycan prezidentinin Rəcəb Tayyib Ərdöğən tərəfindən ora dəvət olunması, İlham Əliyevin çıxışı zamanı Amerika, İngiltərə liderlərinə xitabən ölkəmizin müstəqilliyinin əbədi olması üçün bu dövlətlərin köməyini qeyd etməsi, əlbəttə, Azərbaycan üçün böyük uğur idi.

Bunu gözü götürməyən insanlar var. Amma fakt budur ki, Azərbaycanın yeganə dostu Türkiyə dövlətidir. Çünki Azərbaycanı bütün beynəlxalq təşkilatlarda müdafiə edir. Qarabağ uğrunda mübarizədə bizimlə bir yerdə olan dövlət Türkiyədir. Azərbaycan da bu dövlətə arxalanmalıdır. Mən fikir verirəm, Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri arasında çox ciddi və isti münasibətlər var. Yadımdadır, Azərbaycanın prezident Avropa Şurasındakı müzakirələr vaxtı demişdi ki, Türkiyə burda yoxdur, amma mən burda yoxduram və size cavab verməyə hazırəm. Belə ciddi müzakirələrdə iki dövlətin bir-birini müdafiə etməsi və iki dövlətin bir yerdə olması bizim müstəqilliyimiz üçün çox önəmlidir".

V.Əhmədov Türkiyə-Rusiya gərginliyinin daha çox ikinci zərər vurduğu qənaətinədir: "Türkiyə və Rusiyanın arasında ticarət dövriyyəsi 26 milyard dollara yaxındır - 6 milyardlıq malı Türkiyə Rusiyaya, 20 milyardlıq isə Rusiya Türkiyəyə ixrac edir. Hətta burda Türkiyənin mövqeyi yüksəkdir. Amma bir təyyarənin vurulması ilə bu münasibətlər gərginləşdi. Gec-tez məsələlər həllini tapacaq. Amma bütün bunlar Rusiyanın dünyadakı imicini çox böyük zərbə vurur".

□ Elşad PAŞASOY

"Baxış bucağı"

Parlamentin sonuncu plenar iclasında sədarətlə deputatlar arasında mübahisələr oldu. Müzakirələr zamanı vətəndaşları narahat edən ciddi məsələlərdən biri, Xəzər dənizinin qanunsuz hasarlanması ilə bağlı bəzi deputatların çıxışları serti iradlarla qarşılandı. Ancaq bu cür kəskin reaksiyanın səbəbi anlaşılan olmadı. Mübahisə tərəflərindən biri olan Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı ilə də bu mövzuda geniş söhbət etdik.

- Fəzail bəy, əvvəlcə istədim dəqiqləşdirim, qanunvericiliyə edilməmiş sonuncu əlavə və dəyişikliklər Xəzər sahillərindəki hasarlara, qanunsuz tikililərə şamil ediləcəkmi, yoxsa qanun bundan sonrakı tikintiləri qadağan edir?

- Bu qanunun geriye tətbiqi var. Bunu həmkarım Çingiz Qənizadə də hüquqi baxımdan əsaslandırdı və qanunun geriye tətbiqinin olduğunu dedi. Qanunun iki baxımdan geriye tətbiqi var: birincisi, həmin hasarlamalar, obyektlər xüsusi mülkiyyət deyil, uzunmüddətli icarədir. Deməli, onun üzərində istənilən fəaliyyətin aparılması, icarə müqaviləsinin ləğvi, yaxud saxlanması, təbii ki, o torpaq üzərində mülkiyyət hüquqi olan subyekti tərəfindən müəyyən edilir. İkinci tərəfdən isə bəlli olduğu kimi, dövlət əhəmiyyətli, ictimai əhəmiyyətli layihələrin yerinə yetirilməsi zamanı bu cür addımlar atılır. Məsələn, yollar çəkilir. Bildiyiniz kimi, Bakının yolları xeyli genişləndirilib, müasir yol infrastrukturunu yaranıb. Eyni zamanda dövlət əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsi üçün də ehtiyac durulur ki, bunun üçün də hətta ictimai əhəmiyyət kəsb edən layihələrdə də artıq qanunvericilik də imkan verir ki, həmin mülkiyyət hətta konkret şəxsə məxsusdursa, ora müəyyən qiymətlər qoyulur və həmin layihələr həyata keçirilir. Bu, ictimai mahiyyət daşıyan bir məsələdir. Yəni dənizin kənarında istirahət etmək bütövlükdə ictimai xarakter daşıyır və Azərbaycan vətəndaşının da konstitusiyaya görə istirahət etmək hüququ var. Dənizə yaxın yerlərdə və dəniz sahilində istirahət etmək də hər bir Azərbaycan vətəndaşının konstitusiyaya ilə müəyyən olunmuş hüququdur. Bu hüququ isə heç bir halda və heç kim məhdudlaşdırma bilməz.

- Ancaq məhdudlaşdırırlar, özü də kifayət qədər...

- Bunu əgər məhdudlaşdırırlarsa, deməli, həm də konstitusiyanın, Azərbaycan vətəndaşlarının istirahət hüququnun məhdudlaşdırılması anlamına gəlməlidir.

- Bu məhdudluğu yaradan səlahiyyət sahibləri ilə bağlı niyə ölçü götürülmür? Təkcə dəniz sahili də deyil. Məsələn, Cavid Qurbanov dəmir yolu xəttinin ətrafının satılmasından şikayətlənib. Niyə satanlar cəzalandırılıb, amma pulunu verib ərazini alanların adı hallandırılıb?

- Bəli, burada bir qayda olaraq həmin sahəni əhatə edən rayon icra strukturları, yaxud bələdiyyələrə tapşırıqlar verərək arxada qalanlar bu cür torpaq sahələrini vətəndaşlara veriblər. İnsanlar ya dəmir yolu xəttinin kənarında

can vətəndaşdır, imkanı olubsa, bunu edib. Ona görə də buna aqressiv münasibət bəsləmirəm, anlaşılıqlı qəbul edirəm. Əgər qanun çərçivəsində tikilibsə, fəaliyyət göstərə bilər. Lakin onun ərazisi hektarlarla olmalı deyil. Yəni bir insanın bağ evi - lap dənizin kənarında

hisələrə gətirib çıxarır. Milli Məclisin deputatı cəmiyyətdə aktual olan məsələlər, xalq narahat edən, dövlətimizə ziyan vura biləcək məqamlara toxunmalıdır. O, bunu etməsə, artıq heç Milli Məclisdə oturmalı deyil, heç deputat statusunu daşımamalı deyil. Yaxşı, masiyalar və bu məlumatlar, ictimai nəzarət xətti ilə gündəliyə gətirilən aktual məsələlər ümumiləşdirilir və dərhal addımlar atılır, ona ciddi reaksiyalar verilir. Əlbəttə, kimse ele düşünürsə ki, özünün aqressiv mövqeyi ilə, mikrofonu söndürməklə mənim gündəli-

raqlarına ziddir və antikonstitusion çağırışlardır, xalqımızın maraqlarına və hədəflərə uyğun gəlmir. Bəli, onda qəti mövqə nümayiş etdirmək lazımdır. Yoxsa dənizin sahilinin hasarlanmasına qarşı deputatların kəskin fikirlərinin qarşısı alınmalı deyil. Əksinə, im-

Partiya sədrindən vitse-spikərə etiraz

Fəzail Ağamalı: "Arzu edirəm ki, yuxarıda, sədarətdə oturanlar millət vəkllərinin fikirlərinə təmkinli və dözümlü yanaşsınlar"

"Ziyafət Əsgərov tək mənə qarşı deyil ki..."

ev, ya dəniz kənarında istirahət mərkəzləri, restoranlar tikilib və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olurlar. Bələdiyyələrə qədər, yəni 1999-cu ilə qədər isə bu, rayon və şəhər icra hakimiyyətinin birbaşa sərəncamı ilə reallaşmağa başladı. Ona görə də bəli, Cavid Qurbanovun dediyində çox böyük həqiqət var. Bildirirəm siz fikir vermisinizmi, dəmir yolunun Bakıdan üzvi Biləcəriyə doğru aparılan hissəsində qatların vaqonları az qala açılmış pəncərəyə dəyərək keçmək zorunda qalır. Bütün bunlar isə, əlbəttə, vaxtilə yol verilmiş ciddi pozuntulardır. İndi Cavid Qurbanov dəmir yolunu yeniləşdirməyə çalışır, qalır çətin durumda. Bildirirəm, bu işlərə icazə verən bələdiyyələrin, icra başçıların üzərinə hansı məsuliyyəti qoymaq, ya cinayyət işi açmaq olar, bu, xüsusi hüquqi araşdırma tələb edir. Amma fakt faktlığında qalır ki, bunlar var. Lakin bütün bunların hamısına artıq ümumi yanaşma var. O ümumi yanaşma da ondan ibarətdir ki, vaxtilə kiminsə tamahkarlıqla, yaxud digər məqsədlərlə insanlara verdiyi ərazilər təmizlənməlidir. Dəmir yolunun ətrafı dəmir yoluna qalmalıdır, Xəzər dənizinin də sahili Azərbaycan vətəndaşlarının ixtiyarına verilməlidir.

- Siz Xəzərboyu tikilmiş obyektlərin sonrakı taleyi barədə nə təklif edirsiniz? Məsələn, Zəhid Oruc dedi ki, həmin obyektləri sökməkdənsə, vergi yükünü artırmaq lazımdır.

- O da bir yanaşmadır. Zəhid Oruc demədi ki, o tikililər hamısı qalsın. Mən də o fikirdə deyiləm ki, hamısı sökülsün. Təbii ki, ora əmək sərf ediblər, vəsait qoyublar. O da Azərbay-

da olsa - qoy olsun 15-20 sot. Bundan artıq o torpağı nə edəcək, orda nə yaradacaq? Orda gözəl istirahət guşəsi yaratmaq, gül-çiçək bəsləmək, dekorativ meyvə ağacları da əkmək olar. Əgər dəniz sahəsində bağların ümumi ərazisi hektarlarla ölçülürsə və hektarlarla ərazi, dəniz sahili hasarlanırsa, artıq bu, yolverilməzdir və xüsusən yanaşma tələb olunur. Ondan başqa dənizin sahilinə aparılan yollar da açılmalıdır. Hətta mümkündür ki, Mərdəkan, Buzovna, Bilgəh tərəfdən dəniz sahilinin bəzi yerləri kiminsə tərəfindən zəbt olunmayıb. Ancaq bu ərazilərə də getmək mümkün deyil. Çünki dənizin sahili elə hasarlanıb ki, sadəcə olaraq boş yerlərə gedib pul vermədən çimərlikdə istirahət etmək mümkün deyil. Buna görə də ciddi addımlar atılmalıdır. Özəl çimərliklər ola bilər, buna normal yanaşırıq. Kimin imkanı varsa, daha yüksək səviyyəli, komfort şəraiti olan çimərliklərə daxil ola, pul da xərcləyə bilər. Ancaq bununla bərabər, imkanı, maliyyə vəsaiti olmayan insanların da sərbəst şəkildə ailəsi ilə bərabər istirahət etmək imkanlarını təmin etmək lazımdır. Söhbətin əsas mübahisəli tərəfi bundadır.

- Ancaq sizin çıxışınız, hasarlamalara qarşı çıxmağınız sanki sədarət tərəfindən məmnunluqla qarşılanmadı. Səbəb nədir?

- Təbii qarşılanmadı. Mən belə məsələlərdə mübahisəyə girmək istəmirəm. Amma arzu edirəm ki, yuxarıda, sədarətdə oturanlar millət vəkllərinin fikirlərinə təmkinli və dözümlü yanaşsınlar. Çox təəssüf edirəm ki, bir sıra hallarda bu təmkinlilik və dözümlülük gözənilmir. Bu da xoşagəlməz müba-

"Dənizlə bağımın arasında təxminən 2 km məsafə var"

biz nə edək, gələcə kiminsə xoşuna gəlmək üçün qanun layihələri barədə bir-iki kəlmə deyək, sonra ona səs verək, bununla da qurtarsın? Bəs, bu diskussiyalar nəyə lazımdır? Nəzərə almaq lazımdır ki, ölkə prezidenti dəfələrlə deyib ki, bütün sahələrdə ictimai nəzarət gücləndirmək lazımdır. İctimai nəzarətin həyata keçirilməsində ən mühüm vasitələrdən biri Milli Məclisin deputatlarıdır. Deputatlar onlara daxil olan informasiyalar əsasında son dərəcədə vacib, əlbəttə, bütün xırda məsələləri deyil, ciddi məsələləri ümumiləşdirib parlamentdə qaldırılmalıdır. Siz jurnalistlər də Milli Məclisin deputatının sözlərinə əsaslanaraq bunu ictimai rəyə gətirə bilərsiniz. Bundan sonra da cənab prezidentin dedi ki, o, özü birbaşa mətbuatla tanış olur və qaldırılan məsələlərin hamısı haqqında onda fikir formalaşır, konkret addımların formalaşmasında isə bu infor-

can verilməyirdi ki, fikirlər söylənilsin və fikirlərə uyğun olaraq konkret addımlar atılsın. Əgər razı deyilsə belə, sadəcə olaraq, bir replika verə bilər ki, mən sizin fikirlərinizlə razı deyiləm. Bundan o tərəfə olmalı deyil.

- Ziyafət Əsgərovla mübahisəniz səbəbsiz deyildi. Səbəb nədir?

- Çox tez-tez belə şey olur. Mən çox təəssüf edirəm. Ancaq Ziyafət Əsgərov tək mənə qarşı deyil ki. Bir sıra hallarda deputatların çıxışlarına yersiz müdaxilələr edir. Əlbəttə, Ziyafət Əsgərovun Milli Məclisin 1-ci vitse-spikeri kimi dövlətimiz qarşısında çox ciddi xidmətləri var. Onun savadına, dövlətimizə sədəqətinə, intellektual səviyyəsinə heç bir şübhə ola bilməz. Ona bir hüquqşünas, bir millət vəkili kimi də böyük hörmət var. Uzun illərdir bizim aramızda hər hansı problem olmayıb. Lakin mən bunu dostlyana demək istərdim ki, belə şeylərə fikri versə, daha yaxşı olar. Bu, mənim sadəcə olaraq Ziyafət müəllimlə bağlı dostscasına fikirlərimdir.

- Fəzail bəy, sizin dəniz sahiliyə bağ eviniz varmı?

- Mənim Novxanıda bağım var. Amma dənizlə bağımın arasında təxminən 2 km məsafə var. Ancaq təbii ki, balkondan, həyətimdən Xəzəri görürəm, çox böyük məmnuniyyətlə seyr edirəm, sərin dəniz havasını uduram. Lakin deyirəm ki, xeyli uzaqdır. Hətta mənim dəniz kənarında bağım olsaydı belə, bu cür hasarlamaları heç bir halda aparmazdım.

- Sırr deyilsə, hasarınızın hündürlüyü nə qədərdir?

- Təbii ki, hasar olmalıdır, çünki bağ evidir, yol kənarında yerləşir, ailə-uşaqla həyətdə otursan, hasarsız olması da mümkün deyil. Amma mənim hasarımın hündürlüyü hardasa 2 metr 40 sm-dir. Sadəcə göldən içəri görünür...

Yaxşı qonşunun vizası

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Gürcülər və ukraynalılar Avropa Birliyi ərazisinə vizasız girmək hüququ əldə ediblər, bir çox vətəndaşlarımız buna paxıllıqla tamaşa edirlər. Halbuki, bizim də analoqu olmayan inkişafımız vardır! Qoy avropalılar dərd çəksinlər ki, bizim çiçəklənən Azərbaycana gəlməkdə çətinlik çəkirlər.

Zarafat bir yana - prinsipçə, artıq çox faciəvi bir şəkildə alan Azərbaycan məsələsində zarafat eləmək mümkün deyil - ancaq biz ən yaxın qonşularımızdan biri Gürcüstanın nə üçün bizi bu qədər ötüb keçməsi haqda ciddi düşünməliyik. Axı start vəziyyətində böyük fərq yox idi, hətta bir çox parametrlər baxımından bizim üstünlüyümüz olmuşdur. Örnək üçün, pulumuz daha çox idi. Deməli, dünyada pulun hər şeyi həll etdiyini düşünenlər bu dəfə də yanılıblar. Güc başqa elementlərdədir. Bax, özümü verəcəyimiz sualları gərək o başqa elementlər, parametrlər, ölçülər üzərində quraq.

Örnək üçün, birinci sual verək ki, nə üçün respublikamızı dünyaya Bakıda, Gəncədə, Şəkiddə, Təbrizdə deyil, Tiflisdə elan etmişik. Çünki bu yarış təzə yarış deyil, çoxdan başlanıb.

İkinci sual verək ki, tariximizin, ümumiyyətlə müsəlman Şərfinin mətbuat tarixinin qızıl səhifələrindən biri olan "Molla Nəsrəddin" jurnalı nə üçün Tiflisdə yaranıb, Mirzə Cəlil bu jurnalın ən yaxşı nömrələrini də tam 12 il ərzində elə orada dərc etməyə məcbur olub? Halbuki, o vaxtlar Bakıda neft pulları sel kimi axırdı, milyonlarımız isə "kimin daha çox binası", "kimin daha çox məşuqəsi var" tipli mübahisələrə məşğul idilər.

Nə üçün Axundovdan Xoyskiyə qədər bir çox dahilərimizin qəbri Tiflisdədir?

Nə üçün nəşriyyat tariximizin parlaq səhifəsi olan "Qeyrət" mətbəəsi Tiflisdə fəaliyyət göstərirdi?

Yeri gəlmişkən, hazırkı Avropanın mühərriki, dayağı Almaniyadır və gürcülərin orada qabaqlar da böyük hörməti var idi. Berlində bir dəfə fürsət düşüb, cəmi 3-4 saat gəzmışəm, yalan olmasın, bəlkə almandan çox gürcü görmüşdüm. Səbəb nədir? Çox sadə: alman xalqı 1990-cı ildə AFR və ADR-in ağrısız birləşməsi prosesinə dəstəyinə görə o vaxt SSRİ-nin xarici işlər naziri olmuş gürcü Eduard Şevardnadzeni unutmurdular. Gürcülərə Almaniyada "yaşıl işıq" yandıranda bir növ Şevardnadzenin xatirəsini yad edirdilər. Baxmayaraq ki, gürcülərin bir çoxu Berlində üs-kük oynatmaqla məşğul idi. Bəs bizə kimə görə hörmət etməli idilər? Mən susuram.

Özümü sual verməliyik ki, nə üçün Ukrayna və Gürcüstanın qabaqda gedən, tanınan idmançıları həm də demokratiya uğrunda savaşırdılar və axırda paytaxt meri, nazir vəzifələri tuturdular; bizim idmançıların isə gənci jurnal list öldürməkdə, ağsaqqalı dələduzluq etməkdə ad "qazanırdılar".

Düşünmək üçün material çoxdur, mən sözü Şirvan şəhərindən oxucumuz Həsən bəyin məktubuna verirəm. Daha doğrusu, məktubdan bir hissəyə. Bəyin dərdi o qədər çoxdur ki, bir yazıya sığışmadı:

"Həmişə xoşuma gələn bir söz olub: "Söz istəyirəm". Deyəcəyim sözlər çoxdur, həm sahibkar, həm də bir insan kimi real həyatımızı, Azərbaycanın həyat fəlsəfəsini tam reallıqla göstərməyə çalışacam. Doğum evlərindən başlayaq. Dünyanın bütün ölkələrində uşaq dünyaya gətirəndə anaya dövlət pul yardım edir. Azərbaycanda isə uşaq dünyaya gələndə yazıq valideynləri soğan kimi doğum evlərində soyurlar. Səhiyyədən yazmışkən, Milli Onkologiya Mərkəzində rastlaşdığım hadisələr məni şoka saldı. 6 ay, 1 il ömrü qalmış onkoloji xəstələri orda necə soyurlar, bundan o tərəfə vicdansızlıq olmaz! Bu, dəhşətdir! Kimya-terapiyanın bir seansı 250 manat! Cərrahiyyə əməliyyatı 2500-3000 manat! 6 aydan sonra isə ölüm! Necədir? Analıq varmı dünyada?

Təhsildən danışmağa dəyməz. İbtidai sinfi qurtarıldan sonra məktəbə getmək lazım deyil. Onsuz da oxumaq istəyən repertori yanına gedir. İli 6-7 min manata olan kurslara da millət yalnız 3-4 faizinin imkanı var. Dərslilər pis gündədir.

Sürücülük vəsiqəsi B kateqoriyası 800-850 manata, BC 900-950 manata satılır. Demək olar Azərbaycanda sürücülük vəsiqələrinin 99 faizi rüşvətlə verilir.

Yollarımız nə gündədir. Hələ bu neçə ildə Bakıdan Kürdəmirə, Masallıya yol çəkilib qurtarmayıb. Bəs yol çəkilişinə ayrılan bu milyonlar hara gedib, ay qardaş? Şirvan-Salyan yolu nə gündədir, ilahi! Bu yoldan bir dəfə istifadə edən insan Azərbaycanda yaşadığına nifrət edir!

Yoldan sonra nəse gömrük sistemi yadıma düşdü". (Ardı var).

Qardaş ölkə savaşa təhrik edilir

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin ötən həftə mətbuat konfransında Türkiyə rəhbərliyinin ünvanına işlətdiyi aşağılayıcı ifadələr Kremlin Ankaraya qarşı aqressiv siyasətinin səngimədiyini göstərdi. Bəlli oldu ki, Moskva hələ ki, ikitərəfli əlaqələrin bərpasında maraqlı deyil.

Bir çox təhlilçilərə görə, Putinin təhqiramiz ifadələri və hədələri arxasında Türkiyəni təxribata çəkmək və şantaj eləmək istəyi də var. O üzdən müşahidəçilər məsələnin Ankaranın müttəfiqlərinə, NATO-ya da birbaşa dəxli olduğu, onların da şantaj edildiyi qənaətindədir. Türkiyə Azərbaycana qardaş ölkə və 1 saylı müttəfiq olduğundan, sözsüz ki, Putinin hədə və həqarətlərindən ölkəmizə də pay düşür.

Mövcud vəziyyətdə Ankaranın yetərincə təmkinli və pragmatik davranması, paralel surətdə İsrailə yaxınlaşmağa başlaması, proqnoza yatsmayan Rusiya rəhbərinin davranışına qarşı digər ehtiyat tədbirlər görməsi məntiqli və anlaşılandır. Baş nazir Əhməd Davudoğlunun bu xüsusda Putinə cavabı da Türkiyə dövləti adından Kremlin son mesajlarına adekvat sayıla bilər.

Baş nazir Türkiyə hökumətinə xas tonda Kreml başçısını dövlət rəhbərinə yaraşmayan ifadələr işlətməkdə və "uşaq davranışı göstərməkdə" qınayaraq deyib: "Bir ay öncə Putin belə açıqlama niyə vermirdi? Bir ay öncə qəbul edilə bilməz olan məsələlər indi söylənilsə, onlar ciddi qəbul edilə bilməz. Ona görə də Putinin dediklərini ciddi hesab etmirik. Bu, uşaq davranışdır. Əvvəllər belə işləri ölkəmizdə hərbi çevriliş edənələr görədi, indi də Putin bu işlə məşğuldur. O, birdən-birə Türkiyənin müsəlman dövləti olduğunu, Türkiyədə islamlaşmanı, ABŞ-la yaxın əməkdaşlığımızın olduğunu indi xatırladı?"

Əhməd Davudoğlu Rusiyanın Türkiyə, Suriya və qaçqınlar məsələdə xoşniyyətli olmadığını da söyləyib.

Bu, gerçəkdən də belədir, Rusiya xoşniyyətli olsaydı, onun prezidenti Ankaranın ünvanına təhqiramiz sözlər deməzdi. Bəs belə davranışın arxasında daha hansı hədəflər dayanır və vəziyyətin sonrakı inkişafında hansı təhlükəli sonuclar mümkündür?

Politoloq Qabil Hüseynliyə görə, "Putin dövlətlərarası münasibətlərə yaraşmayan son hərəkəti yeni hərbi qarşıdurmalardan xəbər verir" (axar.az): "Çünki Rusiyada iqtisadi vəziyyət pisdır. Üstəlik, Putinin ölkədə reytingi aşağı düşməkdədir. Moskva hesab edir ki, belə bir qarşıdurma Türkiyə ilə olsa, daha yaxşı olar. Nədən ki, Rusiya Türkiyədən qisasını hələ ala bilməyib. Güman ki, NATO ölkələri Türkiyənin şərfini qorumaq üçün Putinin ədəbsiz davranışlarına qarşı cavabsız qalmayacaq. Rusiya kimi böyük bir dövlətin başçısına nəinki NATO, digər böyük türk dövlətlərinin mü-

Kremləndən Ankara və

Bakıya erməni sürprizi

Bu gün "Rusiya NATO-su" nun baş katibi postunu işğalçı ölkənin generalı tuta bilər; Putinin "qara qutu" sonda daha nələr var? Moskvanın anti-Türkiyə şantaj siyasətinin yeni, təhlükəli pərdəarxası...

nasibəti də bundan sonra tamamilə dəyişəcək".

Səbiq dövlət müşaviri hesab edir ki, Putinin son mətbuat konfransı həm də Türkiyənin siyasi rəhbərliyinə qarşı şantaj niyyəti güdüb: "Görünür Moskva yeni qarşıdurmalar istəyində israrlıdır. Putini Rusiyanın maraqlarından çox, indi öz reytingini düşündürür. Son gedişat göstərir ki, Moskvanın Ankaraya qarşı şantajları davam edəcək. Putin bütün işlərini bu cür təbliğatlar üzərində qurur və son davranışları ilə də Türkiyənin əsəblərini sanki sınağa çəkir".

"Hazırda əsəb oyunu gedir, hətta Rusiya bəzən Türkiyəni təxribata çəkmək istəyir". "Şərq-Qərb" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Ərəstun Orulu bu fikirdədir. Lakin onun qənaətinə, iki ölkə arasında gərginlik çox ciddi fəsadlara gətirib çıxarmayacaq: "Müharibə variantı istisnadır. Çünki Rusiya müharibəyə getmə, qarşısında təkə Türkiyəni yox, NATO-nu görəcək. Kremlin siyasəti, Putinin son mətbuat konfransı, bütün bunların hamısı auditoriyaya hesablanmış piar xarakterli davranışlardır. Putin çalışır ki, rus xalqı qarşısında zəif görünməsin".

Türkiyənin Milliyətçi Hərəkət Partiyasının sədr müavini, "21-ci yüzil" Türkiyə İnstitutunun rəhbəri, professor Ümit Özdağ isə hesab edir ki, Putinin açıqlamalarını hissə-hissə deyil, bütövlükdə Moskvanın Ankaraya qarşı apardığı psixoloji savaşa hissəsi kimi qiymətləndirmək lazımdır. Musavat.com-a müsahibəsində o deyib: "Bu psixoloji hərəkətdə gərginliyin dərəcəsini Moskva mü-

əyyən edir, hücumları onlar həyata keçirirlər. AKP hökuməti isə bu hücumlara qarşı özünü müdafiə vəziyyətindədir. Düşünürəm ki, Rusiya Türkiyəyə qarşı gərginliyi məqsədli şəkildə artırır. Bunun sonunda Putinin Türkiyəyə qarşı qarşıdurma tövəncəyi fikrindəyəm".

Bu arada Rusiya mənbələrindən məlum olub ki, Kreml Türkiyə, eləcə də Azərbaycan əleyhinə ermənilərin əli ilə yeni sürpriz hazırlamaq niyyətindədir. Məsələnin məgzi belədir: bu gün - dekabrın 21-də Moskva Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT - ona "Rusiyanın NATO-su" da deyilir) sammiti olacaq və sammitə Ermənistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan sədrlik edəcək. Bundan başqa, sammitdə KTMT-nin yeni baş katibi postuna Ermənistan nümayəndəsinin - keçmiş müdafiə naziri, general Vaqarşak Arutyunyan təyin ediləcəyi gözlənilir.

Rusiya prezidentinin köməkçisi Yuri Uşakov bunu əlifba sırasında Ermənistanın birinci gəlməsi ilə əlaqələndirəndə, müşahidəçilərə görə, səbəblər sırasında Türkiyəyə daha bir "kötü sürpriz" eləmək istəyi var. İş ondadır ki, Putin "Su-24" təyyarəsinin "qara qutu"ndakı məlumatları da özünə sərfəli şəkildə məhz bu sammitdə açıqlamağı planlaşdırır.

Toplantı barədə erməni saytlarından birində maraqlı şərh yer alıb: "Putin hər şeyi etməyə çalışacaq ki, məsələdə KTMT-nin Rusiyanı dəstəkləməsinə nail olsun, anti-NATO bloku yaratdığı təəssüratını for-

malaşdırın və Türkiyəni fakt qarşısında qoymaqla, özünə tərəf "qaytarsın". Bu isə yalnız təyyarə insidentində ABŞ-ın rolunun "ifşa edilməsi" variantında mümkündür. Moskvada bunu Nalbəndyan bəyan eləməli olacaq. Şübhə olmasın ki, onu buna məcbur edəcəklər, necə ki, vaxtilə Sürix protokollarını imzalamğa vadar olmuşdular".

Yada salaq ki, KTMT-yə Rusiya və Ermənistandan savayı daha 4 ölkə - türkdilli Qazaxıstan və Qırğızıstan, habelə Belarus və Tacikistan daxildir. Bu 4 dövlətdən heç biri indiyədək "Su-24" məsələsinə görə

Türkiyəni qınayan, Rusiyanı isə müdafiə edən açıqlama verməyib. Əksinə, bu yaxınlarda KTMT ölkələri Baş Qərargahları rəislərinin İrəvan toplantısında erməni general Xaçatryanın Kremlin təhriki ilə hamının adından yaydığı bəyanatda Türkiyənin hərəkətini "arxadan zərbə", "alçaq hərəkət" kimi qiymətləndirəndə, həmin 4 ölkənin Müdafiə nazirlikləri buna ciddi etiraz etmiş, birgə təkzib bəyanatı vermişdilər. İndi isə Putin erməninin dili ilə və "qara qutu" nun köməyi ilə onları da Türkiyəyə qarşı qoymağı hədəfləyib.

Qeyd edək ki, Rusiya "Su-24" insidentindən dərhal sonra Türkiyə ilə həmsərhəd işğalçı Ermənistanda, Suriyada, həmçinin, həmsərhəd beynəlxalq sularında öz hərbi kontingentini xeyli artırıb, bu ölkələrə müasir hava hücumundan müdafiə sistemləri göndərib. Yunan Kiprində isə hərbi baza yerləşdirmək üçün iki tərəf arasında danışıqlar başlaması haqda informasiyalar yayılıb.

Xüsusən də Kremlin bölgədəki yeganə forpostu, işğalçı Ermənistanı sürətlə hərbişəkilən Türkiyə ilə yanaşı, Azərbaycanı da narahat etməyə bilən. Üstəgəl, indi də Ermənistanın KTMT-yə rəhbərlik etməsi "bir millət - iki dövlət"ə ünvanlı növbəti, ortaq düşmən mesajı sayıla bilər. Guya neytral vasitəçi olan Rusiya bununla açıqca işarə vurur ki, o, Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası və təxribatlarda təcavüzkarın arxasındadır. Əlavə edək ki, KTMT Akademiyasının mərkəzi ofisi də İrəvanda yerləşir.

□ Analitik xidmət

Ötən həftənin ən səs-küylü hadisələrindən biri ABŞ Konqresi nəzdində fəaliyyət göstərən Helsinki Komissiyasının Azərbaycan rəsmilərinə qarşı viza məhdudiyətini və ölkəmizə maliyyə sanksiyalarını nəzərdə tutan qanun layihəsini təqdim etməsi oldu. Belə bir layihənin Azərbaycanın ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədr Ceyms Uorlikin separatçı Dağlıq Qarabağ rejiminə dəstək xarakterli hərəkətlərinə qarşı ABŞ-a nota verməsindən cəmi bir-iki gün sonra ortaya çıxması bəzi suallar yaradır.

Görəsən, sanksiya hədələrinin gündəmə gətirilməsi təsədüfəni sözügedən notanın verilməsi ilə üst-üstə düşüb, yoxsa ABŞ notaya cavab olaraq sanksiya layihəsini ortaya atdı?

Politoloq Natiq Miri öncə bildirdi ki, Ceyms Uorlikin separatçı rejimin qondarma tədbirində iştirak etməsinə, faktiki olaraq separatçılara dəstək verəsinə Azərbaycanın sərt şəkildə, nota ilə cavab verməsi düzgün və təqdir edilməli addım olub: "Azərbaycan bu addımında tamamilə haqlıdır. Vaşinqton Uorlikin hərəkətinə görə Azərbaycandan verilən notaya düzgün yanaşmalıdır, çünki vəsiyyətlilik missiyasına, beynəlxalq hüquq normalarına zidd hərəkətə məhz ABŞ-dan olan həmsədr yol verib"

Lakin o, Helsinki Komissiyasında "Azərbaycanda Demokratiya Aktı" layihəsinin hazırlanmasının Azərbaycandan gələn notaya cavab olmasını inandırıcı saymır: "ABŞ-la Azərbaycan arasında bir çox sahələrdə əməkdaşlıq davam edir. İqtisadi, enerji və təhlükəsizlik məsələlərində əməkdaşlıq illərdir uğurla gedir və bu gün də mövcuddur. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən indiyə qədər ABŞ-Azərbaycan əlaqələri artan xətlə davam edib. İndi problem ondadır ki, Vaşinqtonun geosiyasi maraqları kontekstində növbədə tək enerji məsələsi durmur. Artıq belə vəziyyət yaranıb ki, ABŞ-Azərbaycan strateji müttəfiqliyi üçün Vaşinqton demokratiya və insan haqları

ABŞ-dan sanksiyalar hədəsi Bakının notasına cavabdır?

Ekspert: "Nota verilməsəydi belə, sanksiya məsələsi gündəmə gətiriləcəkdi..."

Natiq Miri

məsələsində Azərbaycanın irəliləməyə doğru addımlar atmasının vacibliyini şərt kimi görür. İki ölkə arasında demokratiya və insan haqları məsələlərində əməkdaşlıq neçə vaxtdır alınmır. Daha doğrusu, Amerika bu sahədə Bakıdan istədiyi nəticəni ala bilmir. Sanksiya məsələsinin gündəmə gətirilməsində hədəf həmin sanksiya layihəsini qəbul və tətbiq etmək yox, Azərbaycan iqtidarını müəyyən addımlar atmağa vadar etməkdir. Hesab edirəm ki, sanksiya məsələsinin Azərbaycanın Ceyms Uorlikin hərəkətinə görə ABŞ-a nota verməsindən dərhal sonra ortaya çıxması təsadüfüdür. Yəni sanksiyaları nəzərdə tutan məlum layihənin gündəmə gətirilməsi Azərbaycana cavab deyil. Belə bir nota verilməsəydi de, sanksiya məsələsi gündəmə gətiriləcəkdi".

Politoloqun sözlərinə görə, ABŞ dəfələrlə vurğulayıb ki, əgər Azərbaycan Amerika ilə münasib

bətləri ən yüksək strateji əməkdaşlıq səviyyəsinə qaldırmaq istəyirsə, demokratiya və insan haqları, Avropa Birliyinə inteqrasiya istiqamətində ciddi addımlar atmalıdır: "Rəsmi Bakı uzun müddət bu çağırışları nəzərə almadığı üçün ABŞ sanksiyaları hədələmək variantını seçdi. Şübhəsiz ki, Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqində ABŞ-dakı ermənilər, ermənilərə bağlı qüvvələr mara-

lıdır. Azərbaycan hökuməti onların bu arzularının reallaşmaması üçün gərəkləri etməlidir. Azərbaycan ABŞ-dan gələn bu təzyiqlə hələ ki, təzyiqlə "Rusiya ya yaxınlaşacaq" mesajları ilə cavab verir. Vaşinqtonu bu taktika ilə geri çəkilməyə məcbur etmək bu dəfə çətin ki, mümkün olsun. ABŞ-la əməkdaşlığın yüksək səviyyəyə çatmasına nail olmaq istiqamətində addımlar atılması Azərbaycanın maraqlarına uyğun olardı. Keçmiş təcrübə göstərir ki, Azer-

baycanın ABŞ-la münasibətlərinin yaxşı olması ilk növbədə Azərbaycana lazımdır. Bu yaxınlarda prezident İlham Əliyev Türkiyədə G-20 sammitində çıxışında ABŞ prezidentinə yönəlik xüsusi təşəkkürü boşuna etmədi. Prezident bilir ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin saxlanması, bir çox layihələrinin həyata keçməsinə bizə ABŞ-ın zaman-zaman dəstəyi olub. Nəzərə alsaq ki, re-

gionda geosiyasi gərginlik getdikcə artır, çox ciddi proseslər gedir, belə vəziyyətdə Azərbaycanın yenə də ABŞ-ın dəstəyinə ehtiyacı olması ehtimalı yüksəkdir. Ona görə də ABŞ-la münasibətləri gərginləşdirmək yox, inkişaf etdirmək xətti ölkəmizin maraqlarına daha uyğundur. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Amerika Azərbaycanı əldən buraxmaq və itirmək, Rusiyaya güzəştə getmək fikrində deyil".

□ E.SEYİDAĞA

Allah bizə

rəhmət eləsin...

Hüseynbala SƏLİMOV

Bu dünyanın qəliz sualları onsuz da çoxdur. Bu azmış kimi hər cəmiyyətin də özünün spesifik qəliz sualları olur. Məsələn, bizdən soruşsalar ki, axırncı dəfə nə vaxt qəzet oxumusunuz, çoxumuzun gözlərimizi döyməkdən savayı çarəmiş qalmayacağıq. Amma bu, hələ hamısı deyil. Soruşsalar ki, sonuncu dəfə nə vaxt radio dinləmişiniz, yenə də elə həmin mənzərə olacaq, çarəsiz-çarəsiz gözlərimizi döycəyəcək...

Bir qədər ötkəm olanlarımız isə deyəcək ki, əşi, indi heç qəzet, radio vaxtıdır, o qədər başqa məşğuliyyət var ki...

Bəli, biz qəzetin də, radionun da dövrünün bitdiyini düşünürük. Amma bu günlərdə Rusiyada insanlar "Exo Moskvi" radiostansiyasının baş redaktorunun 60 illiyini təbrik edərkən özündən də asılı olmadan barmağımızı dişlədim. Düşündüm ki, əcəba, hətta Rusiyada da radio dinləyiciləri var. Özü də A.Venediktovun rəhbərlik etdiyi bu radio heç əyləncəli və ya musiqili radio da deyil, əsl ictimai-siyasi radiodur...

Hələ qəzetləri demirəm... Düzdür, bu gün heç Rusiyada da qəzetlər ciddi inkişaf və tərəqqi dövrü yaşamırlar. Amma cəmi dünyada qəzetlər var, onlar alınır və diqqətlə oxunur...

Nə etmək olar? Görünür, çox "inkışaf" etmişik... Əslində isə geridə, bəli, çox cəmiyyətlərdən geridə qalmışıq...

Bu günlərdə Rusiya saytlarının birində maraqlı bir yazı oxudum. Müəllif yazır ki, Rusiya cəmiyyətinin dayağı möhkəm xorultudur. Bunu oxuyanda qəşş edib gülməyəm də, özümdən asılı olmadan bir də gördüm ki, üzümə təbəssüm qonub, necə deyirlər, dodaqlarım qaçıb...

Elə dərhal da yadıma M.Cəlilin "Ölümlər"i düşdü. Orada necə deyirdi? Hə, deyilirdi ki, Allah sizə rəhmət eləsin, ölümlər, necə yatmışdınızsa, elə də yatın...

İndi bizim də bir kefli İsgəndərimiz çatmışır ki, desin: "Allah sizə rəhmət eləsin, dirilər, necə yatmışdınızsa, eləcə də yatın! Bəzi jurnalistlər, QHT-çilər, daha nə bilim, siyasətçilər gəlib sizin başınızın üstünü kəsdirəcək və deyəcək ki, qalxın, ey Allahın mömin bəndələri! Onları eşitməyin, dirilər, necə yatmışdınızsa, eləcə də yatın!"...

Bəlkə də kimsə bununla razılaşmayacaq. Deyəcək ki, bu ölkədə yatan varsa və ya olubsa, o da elə sizlərsiniz, çünki hər nağıla inandınız, düz 30 il yatdınız və hələ də yatırırsınız, başa düşürsünüz ki, "gördükləriniz" adi bir rüyadır...

Nə demək olar? İndi, bu yaşda mənim sevmədiyim bir şey varsa, o da mübahisədir. Bəli, mübahisə etməyi sevmirəm. Bəlkə də onlar haqlıdır. Bəlkə də onlar doğru deyir...

Əslində heç vaxt özümüzdü cəmiyyətdən ayırmamışıq və "yatmışlar" deyəndə onları da, özümüzü də birlikdə nəzərdə tuturuq...

İndi telekanallara dəb düşüb. Xaricdən süjetlər verirlər, altına da yazırlar ki, şəhsiz... Amma bir detali yaddan çıxarırlar və unudurlar ki, bizim özümüzün də vəziyyətimiz, durumumuz şərh-filan tələb etmir, şərh-siz də hər şey aydındır və başadüşülüdür...

Bəli, böyük dəqiqliklə demək olar ki, yaxın 15-20 ildə heç nə olmayacaq. Nəse etmək, nəyisə dəyişmək həvəsində olan insanlar yavaş-yavaş çəkilirlər, onların əvəzinə isə yeniləri gəlir. Bunu reallığın təhrifi kimi qəbul etməyin. Olan-qalanımız budur.

Bir neçə il bundan bir müxalifətçi demişdi ki, indiki siyasi nəsil səhnədən çəkiləndən sonra çox böyük bir boşluq yaranacaq. O vaxt bu fikri ciddi qəbul etməmişdim, ona görə ki, indiki siyasi nəsil öz fəaliyyəti ilə məni heç vaxt qane etməyib...

İndi baxıb görürəm ki, o müxalifətçi həqiqətən də haqlı imiş - hətta müxalifət və müxalifətçilik anlayışı da müəyyən siyasi nəsilə bağlıdır. Onlardan sonra elə həqiqətən də böyük boşluq görünür... Bu adamlar da köç edəcək, sanki heç bir vaxt olmayıblar...

Onlardan sonra "axırncı dəfə" ifadəsini özündə ehtiva edən sualların sayı bir qədər də artacaq. Məsələn, insanlar soruşacaq ki, axırncı dəfə bu ölkədə etiraz aksiyası nə vaxt olub? Və yaxud soruşaçaqlar ki, axırncı dəfə seçkiyə nə vaxt getmişən?..

Heç kim cavab verə bilməyəcək, çünki bunun bir cavabı olacaq: "Vallah, unutmuşam!..." Biz də onları qınamayacağıq. Bəlkə də o vaxt heç biz olmayacağıq da - illər elə sürətlə gəlib keçir ki, bu gündən sabaha ümid və güman yeri qalmır...

Ona görə də necə yatmışdıqsa, gəlin eləcə də yataq. Allah bizə rəhmət eləsin...

QAT Qarabağ danışıqları üçün yeni format təklif edir

"2016-cı il Qarabağımızın azadlığı ili olsun..."

Qarabağ Azadlıq Təşkilatı (QAT) Ali Məclisinin ilin yekunlarına dair iclası keçirilib. QAT Ali Məclisinin sədri Barat İmami iclası açaraq, giriş sözü ilə çıxış edib. Sonra qurumun sədri Akif Nağı hazırkı vəziyyət və qarşıda duran vəzifələrlə bağlı məruzə edib. Sonra məruzə ətrafında çıxışlar olub.

İclasda təşkilatı məsələlərə də baxılıb, Elmin Eyvazov, Vaqif Nuriyev Ali Məclisə üzv seçilib. Ali Məclisin iclasında ilin yekunlarına dair qətnəmə qəbul olunub. Sənəddə deyilir ki, Azərbaycan tərəfinin də münacişinin nizamına salınması ilə bağlı fəaliyyəti səmərəsiz olub: "Cəmiyyətdə "Bu hakimiyyət Qarabağı almaq istəmir və yaxud bacarmır" fikri getdikcə daha geniş yayılır. Müharibə veteranlarına, əlillərə, şəhid ailələrinə

diqqət aşağı səviyyədə olub. Ordu quruculuğu, Müdafiə Nazirliyinin müəyyən addımları, düşmənin tərribatlarına sərt cavab verilməsi, hərbi hissələrə diqqətin artırılması müsbət hal kimi qiymət-

ləndirilə bilər. Lakin konkret nəticələrin olmaması, düşmənin hələ də torpaqlarımızda ağalığı etməsi hər şeyin üstündən xətt çəkir, müsbət nəticələrdən danışmağa imkan vermir. Azərbaycan diplo-

matiyası çox zəif və acınacaqlı vəziyyətdədir".

Bütün bunları nəzərə alan QAT aşağıdakı təklifləri irəli sürüb: 1. Azərbaycan ATƏT Minsk qrupu həmsədrləri çərçivəsində danışıqlardan birmanal şəkildə imtina etməlidir. 2. Azərbaycan işğalçı Ermənistan rəhbərliyi ilə bütün görüşlərdən, təmaslardan imtina etməlidir. Bu danışıqlarla Ermənistan bir görüntü yaratmağa çalışır. Bu da yalnız Ermənistanın maraqlarına xidmət edir. 3. Azərbaycan danışıqlardan imtina etdikdən sonra müəyyən məsələlərin razılaşdırılması üçün etibar etdiyi ölkələrdən birini özünün təmsilçisi kimi vəsiyyəti təyin edə, düşmənlə təmasları onun vəsiyyəti ilə qura bilər. Ermənistan da öz vəsiyyətinə təyin edə bilər. Biz danışıqların davam etdirilməsi üçün bu formatı təklif edirik. Dünya praktikasında bu formatdan istifadə halları olub. 4. Biz danışıqların bu formatda da müsbət nəticə verəcəyinə inanırıq. Ona görə də Azərbaycan hakimiyyətinə hərbi əməliyyatların başlanmasını təklif edirik. 5. Azərbaycanın bütün dövlət və cəmiyyət resursları torpaqlarımızın azadlığı işinə səfərbər olunmalıdır. 2016-cı il Qarabağımızın azadlığı ili olmalıdır. Qələbə hökumət bizim olacaq! Artıq başqa yol yoxdur! Ya Qarabağ, ya ölüm!"

□ Cavid TURAN

Rusiya ilə Türkiyə münasibətlərinin gərginləşməsi fonunda Ankara ilə İsrailin münasibətləri düzəlir. Ötən həftə Türkiyə və İsrail hökumətləri diplomatik əlaqələrin bərpasına dair ilkin anlaşma əldə etdilər. Bu haqda ilk olaraq məlumat yayan "Reuters" agentliyi tərəflərin səfirlərin geri qayıtması ilə bağlı razılışdığına da xəbər verib.

Yada salaq ki, iki ölkə arasında diplomatik münasibətlər 2010-cu ildə Türkiyənin Qəzaya humanitar yük apararı "Mavi Mərmərə" gəmisinə İsrail xüsusi təyinatlılarının hücumundan sonra dayanmışdı. Hücum zamanı 9 Türkiyə vətəndaşı öldürülmüşdü. İnsidentə görə rəsmi Təl-Əviv sonradan Ankaradan üzr istəsə də, ölənlərin ailələrinə təminat ödənməsi və bəzi başqa məsələlərə dair tərəflər uzun müddət idi ki, razılığa gələ bilmirdilər. O üzəndən də münasibətlər faktiki surətdə dondurulmuş şəkildə qalmaqda idi.

Lakin Rusiyanın "Su-24" təyyarəsinin vurulmasından sonra bölgədə situasiya xeyli dəyişdi və iki mühüm ölkənin keçmiş strateji müttəfiqlərin yaxınlaşması və anlaşması üçün və onların hər ikisinin faydasına olacaq unikal tarixi fürsət yarandı. Belə görünür, Ankara və Təl-Əviv fürsəti qaçırmamaqda israrlıdır.

Bəs, münasibətlərin yaxınlaşması Türkiyəyə nə verəcək?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin sədri Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Türkiyənin İsrailə münasibətləri normalaşdırması zamanın tələbidir: "Rəcəb Tayyib Ərdoğan bir neçə il öncə İsrailə münasibətlərin korlanmasına səbəb olan məşhur çıxışını etdikdən sonra münasibətlərdə gərginlik yarandı. İsrail hərbiçiləri "Mavi Mərmərə" gəmisinə hücum edib Türkiyə vətəndaşlarını qətlə yetirdilər. Halbuki uzun illər idi Türkiyə ilə İsrail bölgə-

"İsraildə Azərbaycan səfirliyini açmağın məqamı çatıb"

Tanınmış politoloq Türkiyə-İsrail münasibətlərinin düzəlməsinin gətirdiyi üstünlüklərdən danışdı

də iki yaxın tərəfdaş idi, hətta birgə hərbi təlimlər keçirdilər. Məhz bu cür yüksək əlaqələr hər iki dövlətin xeyrinə idi. İsrailə münasibətlərin qırılması əslində indiki baş nazir Əhməd Davudoğlunun qonşularla sıfır problem doktrinasına zidd idi. Davudoğlu öz doktrinasında qeyd edirdi ki, qonşu dövlətlərlə münasibətləri daha da yaxınlaşdırmaq lazımdır. Ancaq son illər bunun tam tərsi baş verdi. Türkiyə-Suriya münasibətləri, Türkiyə-İsrail münasibətləri, Türkiyə-İraq münasibətləri, Türkiyə-Misir münasibətləri pozuldu. İndi də üstəgəl Rusiya ilə münasibətlərdə gərginlik yaşanır. Ona görə də belə bir durumda İsrailə münasibətlərin normallaşmasına qayıtmaq lazım idi. Çünki münasibətlər gərgin olanda İsrail Türkiyə əleyhinə müəyyən addımlar atırdı. Gələnlər xəbərlərə görə, kürdlərin silahlanması da müəyyən qədər İsrailin rolu olub. Yeni İsrailə münasibətlərin qırılması Türkiyəyə heç bir xeyir gətirmədi. Ərdoğan İsrailə ərəb dünyasına görə toqquşmalı olmuşdu. Həmin ərəb dünyası Rusiya-Türkiyə gərginliyini yaranandan bəri Türkiyəyə bir dəstək vermədilər. Zaman göstərdi ki, İsrailə Türkiyənin münasibətləri gerek qırılma-
 Ekspert qeyd etdi ki, mü-

nasibətlərin düzəlməsi Türkiyəyə həm iqtisadi, həm siyasi baxımdan xeyir verə bilər. İsrailin Avropaya çıxacağı qazın marşrutu məhz Türkiyə üzərindən keçə bilər: "Bu, həm münasibətləri daha da istiləşdirər, həm də Türkiyənin qaza olan tələbatını da müəyyən qədər qarşılıyır. Bölgədəki geosiyasi proseslərdə İsrail ən azından Türkiyənin əleyhinə hərəkət etməz, müəyyən mərhələdə Türkiyəni müdafiə edə bilər. Unutmaq olmaz ki, İsrailin mövqeyi digər bir sıra dövlətlərin də mövqeyinə təsir edə bilər. Türkiyəyə düşmənlərin sayını artırmaq yox, azaltmaq, dostların sayını artırmaq lazımdır".

E.Şahinoğlu Türkiyənin İsrailə münasibətlərinin bərpə edilməsinin Azərbaycanın da maraqlarına uyğun gəldiyini vurğuladı: "Azərbaycanın İsrailə sıx əlaqələri var. Türkiyə ilə İsrailin münasibətləri bərpə etməsi bizim ölkəmizin bəzi addımları atmasına münbit şərait yaradır. Məsələn, məqamdır ki, Türkiyə ilə strateji müttəfiqliyi nəzərə alaraq İsraildə öz səfirliyini açsın".

□ Etibar SEYİDAĞA

İŞİD müsəlman koalisiyasını hədələdi - Azərbaycanın seçimi nə olacaq?

Ərəstun Oruc: "Koalisiyaya qoşulmanın mənfi və müsbət tərəfləri var"

İŞİD terrorçularına qarşı yeni koalisiya yaradıldığına görə Səudiyyə Ərəbistanının terror aktları ilə hədələyib. Bildirilir ki, Riyadda 34 ölkənin iştirakı ilə koalisiyanın yaradılması İŞİD terrorçularını hid-dətləndirib.

Terrorçular Səudiyyə Ərəbistanı və koalisiyaya üzv digər ölkələrdə terror aktları törədəcəkləri barədə xəbərdarlıq ediblər. Xatırladaq ki, koalisiyaya Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə, İordaniya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Pakistan, Bəhreyin, Benin, Çad, Toqo, Tunis, Cibuti, Seneqal, Sudan, Syerra-Leone, Somali, Qabon, Qvineya, Fələstin, Komor adaları, Qətər, Fil Dişi Sahili, Küveyt, Livan, Liviya, Mali, Maldiv adaları, Malayziya, Misir, Mərakeş, Mavritaniya, Niger, Nigeriya və Yəməni daxildir.

Səudiyyə Ərəbistanının müdafiə naziri Məhəmməd bin-Salman bildirdi ki, hərbi alyansın qarargahı Ər-Riyadda yerləşəcək. O həmçinin qeyd edib ki, koalisiya fəaliyyətini böyük dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələndirəcək. Antiterror koalisiyasının hədəfində yalnız İŞİD deyil, digər terror qruplaşmaları da olacaq.

Azərbaycanın da "terrorizmə qarşı İslam koalisiyası"na qoşulmasına dair müzakirələr aparılır. Məlumatla görə, məsələ ilə əlaqədar Azərbaycan xarici işlər naziri Elmar Məmmədov və Səudiyyə Ərəbistanının xarici işlər naziri Adel Əl Cubeir arasında telefon danışıqları olub.

Lakin artıq bu koalisiya göründüyü kimi, İŞİD-in hədəfindədir. İŞİD-in bu hədələri Azərbaycanın mövqeyinə təsir edə bilərmi?

Məsələ ilə bağlı qəzetimizə danışan politoloq Ərəstun Oruc bildirdi ki, Azərbaycanın koalisiyaya qoşulmasının mənfi və müsbət tərəfləri var: "Əgər nəzərə alsaq ki, İŞİD terrorçularının arasında müəyyən sayda azərbaycanlılar da var, demək onlar haqqında ən azı məlumat əldə etmək və terror təşkilatının planları barəsində bilgi qazanmaq üçün koalisiyalarla əməkdaşlıq zəruridir. Digər tərəfdən isə bu əlavə risklər doğurur. Bu risklər arasında ilk növbədə terrorçuların hədəfinə gəlmək məsələsi durur. Bu baxımdan belə məsələlərdə dərinləndirilməlidir ki, bizim üçün hansı daha uyğundur. Qoşulmaq, yoxsa qoşulmamaq barədə birmənalı cavab yoxdur. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, hər birinin öz müsbət və mənfi tərəfi var. Bu koalisiyaya qoşulmağın Azərbaycan üçün təhlükəli olub, yaxud da olmamasına gəlincə isə deyə bilərik ki, təhlükə hər zaman bütün dövlətlər üçün var. Hökm deyil ki, hədələsələr. Təhlükə hədələrdən asılı olmayaraq hər zaman var".

□ Əli RAISI

Saakaşvili-Avakov davası Azərbaycanda təkrarlansa...

Ukrayna DİN rəhbəri qubernatoru məhkəməyə verib; iki məmurun davası dünya gündəmini zəbt edib

Natiq Miri: "Azərbaycanda situasiya tamam fərqlidir"

Zahid Oruc: "İnqilab öz balalarını bu şəkildə yeyir"

Ukraynanın daxili işlər naziri, erməni əsilli Arsen Avakov Odessa vilayətinin qubernatoru, Gürcüstanın sabiq prezidenti Mixail Saakaşviliyə məhkəməyə verib. Buna səbəb ötən həftə hər iki yüksək rütbəli məmur arasında baş verən insidentdir.

Avakovu korrupsioner adlandıran Saakaşvilinin üzərinə DİN rəhbəri stəkan atıb. Məsələyə Ukrayna prezidenti Pyotr Poroşenko münasibət bildirərək, Saakaşvilinin tərəfini saxlayıb.

Ukraynada baş verən hər iki məmurun qarşılıdırması dünya mətbuatının gündəmi olub. Azərbaycanda da bu hadisə geniş müzakirə mövzusunə çevri-

lib. Çoxları Ukraynada iki məmur arasındakı insidenti demokratiya kimi qələmə verirlər. İndiyədək ölkəmizdə bu cür hadisələr, demək olar, yaşanmayıb. Əgər belə hal baş verərsə, hansı addımların atılacağı isə hər kəsdə sual doğurur.

Politoloq Natiq Miri Saakaşvilinin Ukraynada islahatlar aparılması üçün səy göstərdiyini

qeyd etdi: "Saakaşvili Qərbin adamı olaraq, Ukraynada mövcuddur. O, daha çox islahatların aparılması yönündə mübarizə aparır. Odessanı irəli aparmaq istəyir, çalışır ki, rüşvətxorluq və korrupsiyanın kökünü vilayətdə kəssin. Amma buna əngəl olanlar var. Bunların başında baş nazir durur. Bu komanda zamanında Timoşenko ilə bir qrupda təmsil olunublar. Azərbaycanda situasiya tamam fərqlidir. Milli Məclisdə oturan şəxslər müxtəlif şəkəklərlə nümayəndələridir. Ölkəmizdə belə hadisələrin baş verməsi de-

demokratiya və islahatlar adı altında mümkün ola bilməz. Yalnız hakimiyyətdə yer tutmaq uğrunda mümkün olar. Ona görə də, belə proseslərin aparılması çətinidir. Çünki məmurlar sistemə uyğun olaraq seçiliblər".

İqtidaryönlü deputat Zahid Oruc belə bir hadisənin Azərbaycanda yaşanmasının mümkün olmadığını bildirdi: "Siyasi rəqib kimi bu fikirləri söyləməm. 1992-ci illərdə bu cür hadisələr çox yaşanırdı. Açıq qarşılıdırma-
 Natiq Miri

da baş verirdi. Təəssüf ki, bunu demokratiya kimi təqdim etməyə çalışırdılar. Amma sonrakı dövrdə ulu öndər elə dövlətçilik ənənəsi yaratdı ki, müxtəlif fikirlər deyilsə də, etik çərçivədə oldu. Amma Avakov və Saakaşvili prezidentin gözü qarşısında bir-birini ağır söyüşlərə qər qədirlər. Saakaşvili onu oğru adlandırır, qanunsuz dəstəklərlə əlaqədə ittiham edir. Hətta başqa təhqirlərin səslənməsi Poroşenkonun iclası dayandırmasına səbəb oldu. Bu "Maydan inqilabı"nın dövlətə gətirdiyi siyasi üslubdur. Saakaşvilinin ittiham etdiyi şəxslər özlərinə əminlərsə, prokurorluğa müraciət etsinlər.

Hesab edirəm ki, bu proseslərin demokratiyaya heç bir aidiyyəti yoxdur. Bunun adı ədəbsizlikdir. Belə hadisələrin Azərbaycanda yaşanması qeyri-mümkündür. Poroşenko Avakova ana söyüşü etməyi xahiş edir. Bütün bunlar nə deməkdir? İnqilab öz balalarını bu şəkildə yeyir. Kimliyindən asılı olmayaraq, hər kəs üzərində daşdığı öhdəliyi bilməlidir. Saakaşvili-Avakov davası Ukraynadakı ümumi vəziyyəti özündə əks etdirir və şəxsi intriqalar sayıla bilməz. İkinci Maydan özünün məntiqi sonluğuna çatmaqdadır. Bu böhran digər sahələrə də ciddi təsir edəcək".

□ Cavanshir ABBASLI

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münafişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Dekabrın 19-da İsveçrənin Bern şəhərində Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri - İlham Əliyev və Serj Sərkisyan arasında görüş keçirilib. Xəbər verildiyi kimi, birbaşa təmas ATƏT-in Minsk Qrupunun uzun müddətdir göstərdikləri təşəbbüslər sayəsində mümkün olub.

Xatırladaq ki, bu, 2015-ci il ərzində ölkə başçıları arasında ilk və yeganə birbaşa görüş idi. Sonuncu belə görüş ötən il oktyabrın 27-də Parisdə, Fransa prezidenti Fransua Ollandın təşəbbüsü ilə olmuşdu (ötən üç belə təmas olmuşdu).

Budəfəki görüş Dağlıq Qarabağda, təmas xəttində eskalasiyanın gücləndiyi dövrə təsadüf edirdi və bu üzündən də Bern danışıqlarında ilk növbədə hər iki tərəfdən canlı itkilərə gətirən bu eskalasiyanı söngitmək yollarının axtarılacağı güman olunurdu. Vəziyyətin ciddiliyinə dəlalət edən faktlardan biri də prezidentlərin görüş günü Ermənistanın müdafiə naziri Seyhan Ohanyanın Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərinə getməsi idi...

***
Amerikalı həmsədr Ceyms Uorlikin özünün twitter səhifə-

sində yazdığına görə, prezidentlərin bağlı qapılar arxasında tet-a-tet görüşü 1 saat çəkib. Onlar əvvəlcə təkbətək formatda bir araya gəliblər. Daha sonra isə həmsədrlər, Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirləri və ATƏT sədrinin Dağlıq Qarabağ üzrə şəxsi nümayəndəsi Anjey Kasprşiklə danışıqlar davam etdirilib.

"Dağlıq Qarabağ münafişəsi yalnız danışıqlar yolu ilə nizamlana bilər". Bu fikri Berndə Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri ilə görüşən İsveçrənin xarici işlər naziri Didye Burkxalter səsləndirib. "İki dövlətin rəhbəri ilə görüş zamanı Burkxalter qeyd edib ki, Dağlıq Qarabağ münafişəsi yalnız ardıcıl danışıqlar prosesində nizamlana bilər", - deyə İsveçrə XİN-in məlumatında vurğulanır.

"Berndə keçirilən sammit

Qarabağ

Prezidentlərin Bern görüşü reallaşdı, bəs sonra?

Əliyev və Sərkisyan arasında daha bir nəticəsiz təmas tarixə çevrildi; Qarabağ problemi köhnə-təzə riskləri ilə növbəti ilə adlayır; ekspertdən pessimist rəy gəldi...

prezidentlərə onların mövqelərini aydınlaşdırmaq imkanı yaradıb". Bu barədə isə həmsədrlərin onların iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan prezidenti arasında Berndə keçirilən görüşlərlə bağlı yaydıqları bəyanatda deyilir. Sənəddə bildirilir ki, görüşdə prezidentlər son zorakılıq hallarının müzakirə edərək, ağır texnikanın istifadəsinə görə dinc vətəndaşlar da daxil olmaqla itkilərin baş verməsindən narahatlıqlarını ifadə ediblər.

"Prezidentlər təmas xəttin-

də və Ermənistan-Azərbaycan sərhədində həmsədrlərin zorakılıq hallarının azaldılması tədbirləri ilə bağlı təkliflərini və araşdırma mexanizmini dəstəkləyiblər. Prezidentlər hazırkı danışıqlar prosesi çərçivəsində irəli sürülən təkliflər istiqamətində iş aparmağa hazırlıqlarını ifadə ediblər. Onlar habelə Minsk Qrupu formatına inamla rını təsdiqləyiblər" - bəyanatda vurğulanır. O da qeyd olunur ki, həmsədrlər münafişənin sülh yolu ilə, danışıqlar yolu ilə vasi-
teçilik etmək üçün tərəflərə iş-

ləməyə hazır olmaqda davam edəcəklər.

"Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri 2016-cı ildə danışıqları davam etdirəcəklər". Bunu da amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik öz twitter səhifəsində yazıb: "Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri arasında baş tutan görüş danışıqlarının və nizamlanma işinin 2016-cı ildə də davam etdiril-
məsi ümidinin ifadə edilməsi ilə yekunlaşıb".

***
Qeyd edək ki, üst-üstə 3 sa-

lənən".

Ekspertə görə, belə nəticələr həm Azərbaycanda, həm də Ermənistanda bir çoxunda məyusluq yaradır: "Ancaq iki prezidentin görüşünün müsbət təsiri ondan ibarətdir ki, belə təmaslar təmas xəttində gərginliyin müəyyən müddətə söngiməsinə stimül yaradır. Bütövlükdə isə sülh prosesi o vaxtadək dalanda qalacaq ki, tərəflər sülhün əldə olunması üçün yetərli iradə ortaya qoyacaqlar. Bu da haqlı olaraq Minsk Qrupunun bəyanatında əksini tapıb".

Ermənistan Güney Qafqazın ən rusofob ölkəsidir

Politoloq: "İşğalçı dövlət Rusiyadan gələn maliyyə axınları və enerji resursları üzərində parazitlik edir, əvəzində isə..."

İşğalçı Ermənistan Rusiya üçün Güney Qafqazda nə dərəcədə önəmli hərbi-siyasi forpost olsa da, bir o qədər onun "ayağından asılmış" yüküdür, dotasiya ilə yaşayan anklav quberniya qismindədir. Bunu indi təkcə rusiyalı ekspertlər demir.

Təbii ki, 200 ildən çoxdur hiyləgər və gəlmə ermənilər Kremlin Qafqazdakı maraqlarından məhərdə istifadə edərək, həm özlərinin qurduqları saxta dövlətçiliklərini qismən qoruyub saxlamaqda, həm də rusların vasitəsilə qonşu köklü xalqlara və dövlətlərə qarşı əsassız ərazi iddiaları irəli sürməkdədirlər. Xüsusən də Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı torpaq iddiası heç bir dəftər-kitabla

sığmır. Yeni Rusiya və Ermənistan bir növ "əl-əli yuyar" prinsipi üzrə qarşılıqlı şəkildə bir-birinin karına gəlməkdədir. Daha çox da Moskva ermənilərə gərəkdir təbii ki. Lakin ən maraqlısı və qəribəsi isə odur ki, ermənilər faktiki, onların əsas mövcudluq qarantı olan Rusiyayı və rusları əslində sevmirlər. Niyəsini aşağıda təqdim edilən faktlardan təxmin edə bilərsiniz.

"Ermənistan Güney Qafqazın ən rusofob ölkəsidir, ancaq erməni lobbistlərin səyləri hesabına o, Rusiyanın ən yaxşı dostları arasında yer alıb". Politoloq Rəsim Musabəyov bu qənaətdədir. O, fikrini belə əsaslandırır: "Ümumrusiya İctimai Rəyi Öyrənmə Mərkəzinin sorğuları göstərir ki, Ermənistan rusiyalıların gözündə müttəfiq və dost ölkə kimi Qazaxıstan və Belarustan sonra üçüncü yerdə durur. Halbuki Ermənistanın Rusiyanın xarici ticarət dövriyyəsinə xüsusi çəkisi heç bir

şeydir və bu ölkə illərdir Rusiyadan gələn maliyyə axınları və enerji resursları üzərində parazitlik edir, qarşılıqlı olaraq Rusiyaya miqrant kütləsi və qonşulara qarşı əsaslandırılmamış iddialarla bağlı sonu görünməyən dəstək xahişləri seli göndərir".

"Bəlkə də inandırıcı görünməyəcək, ancaq gerçəkdən də Ermənistan Cənubi Qafqazda ən rusofob ölkədir. Burada ruslara heç vaxt münasibət istənilməyib. Hətta Sovet dövründə Azərbaycanda və Gürcüstanda ruslar əhalinin 10%-ni təşkil elədiyi halda, Ermənistanda bu göstərici iki dəfə aşağı - 5% faiz olub. Bu gün Ermənistanda 50 minlik rus icmasından cəmi bir neçə min qalıb. Halbuki Azərbaycanda keçid dövrünün bütün çətinlikləri və dolanbaclarından sonra onların sayı 120 mindir. Ermənistanda rus məktəblərinin hamısı bağlanıb. Bir neçə internet-resurs istisna olmaqla rusdilli KİV-lərin çıxması dayandırılıb. Azərbaycanda isə

rus dilində təhsil verən bir neçə yüz məktəb, bütün ali məktəblərdə rus dili bölmələri var, rus dilində 20-dən artıq qəzet və jurnal nəşr olunur. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan rusların yaşaması üçün dünyanın ən komfort ölkələrindən biridir, - daha sonra Musabəyov qeyd edib.

Politoloqa görə, Azərbaycan işğalçı Ermənistandan fərqli olaraq nə Rusiyanın, nə hər hansı başqa ölkənin himayəsini axtarmır, ölkələrlə yalnız qarşılıqlı dayda əsasında münasibətlər qurur. "Biz Rusiya sənayesi və kənd təsərrüfatı məhsulları üçün ödəniş qabiliyyəti və cəlbədiçi bazarı, sərmayələr isə hər iki istiqamətdə

hərəkət edir. Azərbaycan Rusiya ilə real tərəfdaşlıq həyata keçirir - o cümlədən də Qafqazda cihadçı təhlükəsinə və terrorizmə qarşı. Həmçinin Xəzərdə təhlükəsizlik və əməkdaşlıq sahələrində qarşılıqlı əlaqələr mövuddur. Lakin Rusiya televiziyaçılarında kök salmış ermənilər rusiyalıların şüuru ilə Ermənistanın xeyrinə manipulyasiya edə və Azərbaycan haqda neqativ fikirləri yayıblar. "Su-24" insidentindən sonra isə erməni lobbistləri və propoqandaçıları hər yerdə türkofobiya kartını oynamağa başlayıblar. İrəvanın bunda məkrli niyyəti bəllidir, bəs Rusiya bundan nə qazanacaq?", - deyə Musabəyov sonda haqlı sual edir.

“Get kimə deyirsən de, mən Abutalıbovun qohumuyam”

Bakı sakini məmur dan şikayətçidir: “Öz evimdə rahat otura bilmirəm...”

Suraxanı rayonu, Qaraçuxur qəsəbəsi, Kərəm İsmayilov 1/5 ünvanında yaşayan Firdovsi Vəliyev qonşusundan şikayət edir. Daha dəqiq desək, Suraxanı rayon mənzil-kommunal təsərrüfatı birliyinin rəisi Mais Məmmədovdan şikayətçidir.

Şikayətinə səbəb isə Mais Məmmədovun özü üçün tikdirdiyi otaqdır. Belə ki, Firdovsi Vəliyev 1985-ci ildən bu ünvanında yaşayır. Onun yaşadığı ev Suraxanı rayon mənzil-kommunal təsərrüfatı birliyinin binası ilə yanaşdır. Və bu günə kimi hər hansı bir problem yaranmayıb. Lakin birliyin rəisi özü üçün otaq tikdirmək qərarına gəlib. Bu tikinti də şikayətçi F.Vəliyevin evi üçün təhlükə yaradır. Çünki tikintinin bir hissəsi onun hasarının üzərində aparılır. Üstəlik, evinin arxa hissəsinə gedən yol da qapanır. Bu da gələcəkdə baş verə biləcək yanğın və bu kimi hadisələr zamanı xilas edicilərə mane ola bilər.

F.Vəliyev deyir ki, birlik rəisi heç bir şikayətə məhəl qoymur: “Müdir özü üçün otaq tikir. Mənə deyir ki, burada mühəsibətlik tikirəm. Amma bilirəm ki, yalan deyir. Mühəsibətlik hamamda, tualetdə olur? Bu tikintiyə görə mənim evimə gələn su kəsilib. Sobanın havalandırma borusunun ağızı kəsilib. Özünə dəfələri şikayət etmişəm. Faydası yoxdur. Mənə deyir ki, “Get kimə şikayət edirsən et, mən Hacıbala Abutalıbovun qohumuyam. Ərazi mənimdir, özüm bilərəm”. Hara şikayət edəcəyimi bilmirəm. Bu adam qanunsuz şəkildə tikintiyə davam edir. Normalda daşı-daş üstə qoyan kimi hər idarədən 4-5 nəfər gəlir. Bu adama isə söz deyən yoxdur”.

Şikayətçinin sözlərinə görə, tikinti zamanı heç bir təhlükəsizlik qaydalarına riayət olunmur: “Mənim evimdə yanğın olsa, gerek bu adamı tapıb, ondan qapını açması üçün icazə alam. Çünki tikinti elə aparılır ki, evimin arxa hissəsi sanki blokada düşür. Səhər tezdən başlayırlar işləməyə. Evdə çökək səsiyəndən yatmaq olur. Ustaları qınamıram. Onlar əmr quludurlar. Amma belə də olmasın. Hasarın üstündən tikinti gedir. Üstəlik bunu qəsdən ediblər. Çünki mən şikayət etməyə başladım. O da bu yolla mənə acı çıxır. Əvvəllər bu yerdə ağaclar var idi. Onları da kəsdi. Tikinti əvvəllər ikinci mərtəbədə aparılırdı. Ona görə də bir söz demədim. Çünki mənə mane olmurdu. Amma sonradan başladı birinci mərtəbəni də tikməyə. Tikinti tamamilə qanunsuzdur. Mən öz evimdə rahat otura bilmirəm. Hər an nəse olacağın qorxuram. Belə çıxır ki, kimsə özünə rahat otaq tikdirəcək, mən evimdə qorxa-qorxa oturaçağam? Bu işi belə qoymaram. Hər yere şikayət edib, haqqımı tələb edəcəyəm”.

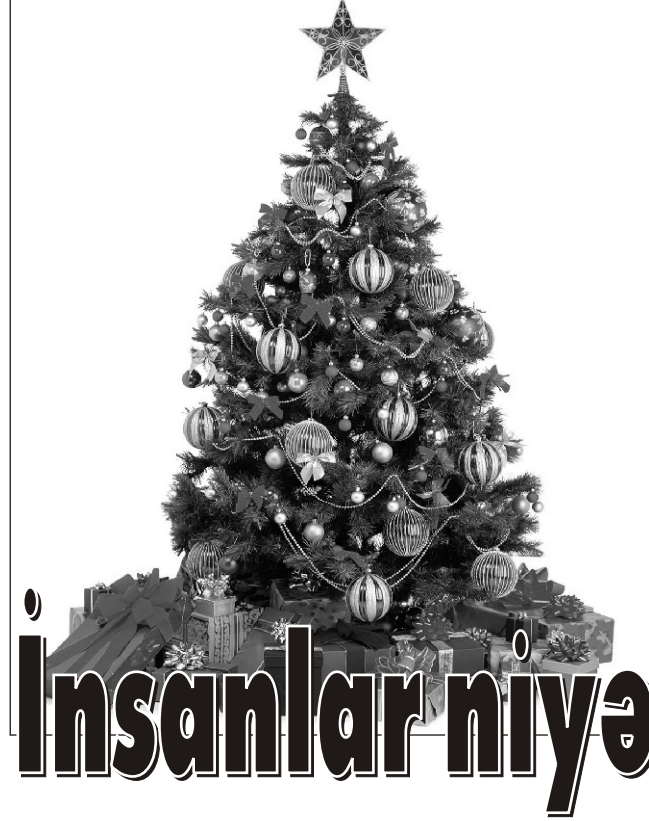
□ **Məhəmməd Türkmən**
Fotolar müəllifindir

Minval.az saytı əhali arasında Yeni il necə keçirəcəkləri ilə bağlı sorğu keçirib. Sorğuda iştirak edən Bakı sakinlərinin əksəriyyəti Yeni il ab-havasında olmadıqlarını və bunu bayram kimi qeyd etməyəcəklərini deyiblər. Ümumiyyətlə, əvvəlki illərlə müqayisədə bu il insanların elə də böyük ümidlərlə, yüksək bayram əhval-ruhiyyəsi ilə yanaşmadığını hər nüansda sezmək mümkündür. İstər bayrama hazırlıq prosesi, istər alış-veriş, istərsə də paytaxtdakı abu-hava bunu düşündürməyə əsas verir.

Maraqlıdır, insanların Meymun ilinə bu qədər həvəssiz yanaşmasının, bayram kimi qeyd etməyəcəklərini deməsinin gerçək səbəbi nədir? Bunu sosial iqtisadi problemlərlə əlaqələndirmək olarmı?

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu insanların Yeni ilə bu qədər həvəssiz yanaşmasının dünyada dövr edən problemlərlə əlaqəli olduğunu dedi: “İnsanların Yeni il bayramına həvəssiz yanaşmasının səbəbini sosial problemlərlə əlaqələndirmək düzgün deyil. Ümumiyyətlə qlobal olaraq yer üzündə gedən proseslər hər kəsdə bir ümitsizlik yaradır. Yer üzü hələ indiyə qədər bu qədər burulğanlar içərisində olmayıb. Sağda, solda hər yerdə qan axır. Bütün yer kürəsi qan burulğanı içərisindədir və insanın xarakteri, xüsusiyyəti elədir ki, o sabaha həmişə ümidlə yanaşır. Gün-gündən yer üzündəki problemlər, qlobal səviyyədə maddi çətinliklər artır və bunların hamısının fonunda həmin sosial, psixoloji problemlər baş verir. Yekunda isə insanlar sanki Yeni ildən daha problemlərini həll edəcək heç nə gözləmir. Bəlkə də Yeni ilə bir az da qorxa-qorxa baxırlar ki, hər il yer üzünə sonrakından bir az da böyük problemlər gətirir. Bu baxımdan məsələnin kökü qlobal səviyyədə yer üzündə gedən çətinliklərdir. Amma əsas məsələ budur ki, min illərdir dünyanın bütün müdrik insanları, alimləri, peyğəmbərləri, müqəddəs kitablarda bizə həmişə deyib ki, o vaxt ki, cəmiyyətdə mənəvi dəyərlər öndə olur, həmin cəmiyyət öz-özünü tənzimləyir. Öz-özündə ruh yüksəkliyi yaradır. O vaxt ki, cəmiyyətdə maddi dəyərlər önə keçir, o cəmiyyətdə insanlarda əhval-ruhiyyə korlanır və həmin cəmiyyətdə problemlər çoxalır. Bütün yer üzündə maddiyat daha çox aktiv rol oynamağa başlayıb, mənəvi faktorları sanki tapdalayıb. Hətta ölkə daxilində problemlər olanda yer üzündə bir sakitçilik hökm sürürsə, insanlarda böyük ümid yaranır ki, bizdə də tezliklə hər şey yaxşı ola bilər. Amma qlobal səviyyədə bir çətinlik çıxanda insan daha pessimist vəziyyətə düşür və ovqatına təsir edir”.

Yazıçı-publisist Mehriban Vəzir bildirdi ki, bayram yalnız süfrə açmaq deyil, həm də əhval-ruhiyyə deməkdir: “İnsanlar Yeni il elə də böyük təmtəraqla qarşılamır. Sadəcə olaraq evində uşaqlar üçün bir Yeni il ağacı bəzəyi yaxud da bir neçə aile yığıb bir yerdə bir axşam yeməyi yeyir, televi-

İnsanlar niyə Yeni il ovqatında deyil?

Əhməd Qəşəmoğlu:
“Bunu təkcə sosial problemlərlə əlaqələndirmək doğru deyil”

Mehriban Vəzir:
“Ən azı həmin gün dualar etməliyəm”

Sərdar Cəlalov:
“Müxtəlif xalqların adət-ənənələrini şeytan təqviminə uyğunlaşdırması Yeni il bayramını ortaya çıxarıb”

ziyada bayram konsertlərinə baxır. Yeni adətən belə olur. Bunu da etməyə insanların büdcəsi çatır. Məsələn, Novruz bayramını min illərdir keçiririk. Bu bayram nə kasıb, nə də ki, varlığın büdcəsinə baxmır, hamı keçirir. Bayram təkcə süfrə açmaq demək deyil. Bayram həm də əhval-ruhiyyədir. Düşünürəm ki, çox az bir zümrə olar ki, desin ki, Yeni il qarşılamayacağıq. Çünki bu bizim ilimizdir, bu ilə yaşayırıq və ili yaxşı qarşılamağa çalışırıq. Bu da çox normaldır. Bəlkə Azərbaycan yeni bir kəsim, dindar bir kəsim yaranıb ki, onlar bu bayramı heç qəbul edə bilmirlər. Mənə elə gəlir ki, bu çox kiçik bir zümrədir. Amma əsasən Azərbaycanda Yeni ilin süfrəsi, söhbəti, əhval-ruhiyyəsinin böyük əksəriyyətində var. Buna etiraz etmək mənə gülməyə gətirir. Biz il xoş qarşılamalıyıq. Ən azından həmin gün dualar etməliyəm ki, ay Allah ilimizi xeyirli gətir”.

ADP sədri Sərdar Cəlalov isə Yeni ilin təqviminin şeytan üçün əhəmiyyətli bir təqvim olduğunu dedi: “Azərbaycan Rusiyanın tərkibinə daxil olandan sonra bir çox xristian adət-ənənələri bizə zorla tətbiq edildi. Bir nəsil keçdikdən sonra isə insanlar bütün bu adət-ənənələri özlərinin doğ-

ma adət-ənənəsi kimi qavramağa başladı və özümüzmə məxsus olan bir çox adət-ənənələri unudular. Bura Novruz bayramı, Qurban bayramı, Ramazan bayramı və digər milli bayramlar aiddir. Müstəqillik əldə etdikdən sonra Ramazan bayramı, Qurban bayramı, Novruz bayramı tətbiq edilməyə başladı. Amma Sovet dönməmindən yerdilən ideallar, fikirlər və bayramlar qaldı. Bu gün xalqın böyük bir hissəsi başa düşür ki, müstəqildir, öz xalqının, dininin adət-ənənələrinə hörmət etməlidir. O kəsim ki, Yeni il, mayın 1-ini, Mehşul bayramını, 8 martı, sevgililər gününü qeyd etmək istəyir, o adamlar hələ də Rusiyanın mənəvi işğalı altında olan insanlardır. Başqa dillə desək Rusiyanın Azərbaycandakı maraqlarının təmsilçiləri olan 5-ci kalondur. Şəxsən mən Yeni il bayramını qeyd etmirəm. Çünki bu bayramın mənim millətəmə, xalqıma heç bir aidiyyəti yoxdur. Əslində Yeni ilin, yanvar ayının 1-nin nə müsəlmançılığa, nə xristianlığa, nə də ki, təqvimə aidiyyəti yoxdur. Yeni il bayramının tarixinə baxsa ilk baxışdan bunu İsa peyğəmbərin anadan olduğu günün qeyd edilməsi kimi göstərir. Amma İsa peyğəmbər yanvar 1-i deyil, dekabrın

22-də anadan olub. Ona görə də ruslar bunu iki cür qeyd edirlər. Bəs yanvar ayının 1-i nədir?! Biz satanistlərin təqviminə baxsaq dekabrın 31-dən yanvarın 1-ə keçən gecənin, mayın 1-inin və başqa əlamətdar günlərin onlar üçün müqəddəs günlər olduğunu görürük. Xristianlıqda, iudaizmdə, islamda gizli və açıq şəkildə şeytana itaət, ibadət edən qruplar var. Mövcud olan bir şeytan dini də var ki, bu, satanizmdir. Satanistlərin öz ideyalarını yeritməsi, müxtəlif xalqların adət-ənənələrini şeytan təqviminə uyğunlaşdırması Yeni il bayramını ortaya çıxarıb. Yeni il yanvarın 1-i sintetik bir bayramdır. Bir tərəfdən xristianlıqla səsleşir, bir tə-

rəfdən də şeytanın təqvimini əks etdirir, amma bayram kimi qeyd edilməsi, yolka bəzədilməsi bir qədər çətinlik yaradır. Amma yanvarın 1-i atəşfəşanlıq etmək, göyə fişəng atmaq tam şəkildə şeytanın vəsi-tələrindən biridir və şeytanın tək Allahlığını qeyd etmək kimi bir şeydir. Çünki şeytan atəşdən əmələ gəlib”.

S.Cəlalov bayramları qeyd etməyin insanların sosial iqtisadi bayramı ilə də sıx bağlı olduğunu bildirdi: “İnsanlar bəzən sosial iqtisadi vəziyyətə görə bayramların sayını azaldırlar. Məsələn adamlar zəruri halda bir qab plov bişirib yeməklə Novruz bayramını, yaxud da Qurban və Ramazan bayramlarını qeyd edirlər. Amma Yeni il, 8 mart, Sevgililər günü kimi bayramların hamısı əhəlinin sosial vəziyyəti ilə bağlıdır. Həm də ölkədə işsizlik, böyük kasıblıq olduğu üçün Yeni il bayramı kimi qeyd etməyə həminin imkanı çatmır. Həmçinin çoxları bunun bizi aid olmayan bayram olduğunu başa düşərək şüurlu şəkildə bundan imtina edirlər. Bir çoxları isə Yeni il hələ də köləliyin əsarətində qaldığına, haram yollarla əldə etdiyi sərvətlərlə cah-cəlalı həyat yaşamaq üçün keçirir”.

□ **Günəl MANAFLI**

Xalq artisti Arif Quliyevlə müsahibə üçün ofisində görüşdük. İlk olaraq Xalq artisti bizi otağı ilə tanış etdi. Qədim suvenirlər, içki kolleksiyası, mükafatlar və hədiyyələrlə dolu otaqdan danışan sənətkar burada rahatlıq tapdığını bildirdi:

"Bura mənim kiçik ofisimdir. Özəl əşyalarımı burada saxlayıram. Qədim suvenirləri yığmağı çox sevirem. Otaqda gördüyünüz əşyaları ya almışam, ya da hədiyyə ediblər. İçki kolleksiyam olsa da, içki içmirəm. Sadəcə, toplayıram. Hazırda işləmirəm, təqaüddəyəm. Artıq çəkilişlərə çox getmirəm, mənim danışan vaxtım deyil. İşimi görmüşəm, burada istirahət edirəm".

- 42 ildir ki, sənətdəsiniz. Sizi xalq hansı xüsusiyyətləriniz sevdirdi?

- Sənətkar xalqa səmimiyyəti sevdirdi. Tamaşaçılara qarşı sadə olmuşam, özümü dartmadan, öymədən, qarşımdakından üstün tutmadan təqdim etmişəm. Mən lovğalanan adam deyiləm. Hələ də özümdən razı deyiləm, daim səmimiyyət göstərməyə, ünsiyyət qurmağa çalışmışam. 42 il sənətdə olmuşam. İndi prezident təqaüdcüsüyəm, Xalq artistiyəm. Qızıl Dərviş Mükafatı, Humay Mükafatı, Zirvə Mükafatı, o vaxtlar Komsomol, İndi Gənclər Mükafatına layiq görülmüşəm. Həmişə düşündürəm ki, nə qazanmışamsa, tamaşaçıların hesabına olub. Mən onların qarşısında baş əyirəm. Tamaşaçı məni sevməsəydi, gözəl adlara layiq görülməzdim. Biz camaatın çörəyini yeyirik, toylara gedirik. Xalq bizi sevməsə, məclisinə dəvət etməz.

- Bu qədər xalq sevgisi qazanan Arif bəyin itirdikləri nələr olub?

- Sənətdə olan insanlar çox şey itirir. Tamaşada, qastrollarda olursan. Vaxt ayıra bilmədiyən üçün dost itirirsən. Ailənə fikir verə bilmirsən, münasibətlər zəifləyir. Gərək ailə ilə sənət arasındakı münasibətləri tarazlayasan. Oğluma çox vaxt ayırmadım, ona fikir vermədim deyə pis uşaqlara qoşuldu, məhbus oldu, buraxıldı, sonra xəstəlik tapdı, rəhmətə getdi. Onu itirməyin səhvini özümdə görürəm. Oğluma vaxt ayıra bilmədiyim üçün özümü bağışlaya bilmirəm. Qastrollara, tamaşalara çox vaxt ayırdım, uşağa nəzarət edə bilmədim. Oğluma az nəzarət etdiyim üçün onu itirdim. Həyatda ən böyük itkim oğlumdur.

- Çətinliklərlə dolu həyat yaşamısınız. İnsanları güldürmək sizin üçün nə qədər çətin olub?

- Bütün çətinlikləri Allahın qisməti olaraq qəbul etmişəm. Dünən çətinliklər görməsəydim, bu günün qədrini bilməzdim. Hər za-

mimiyyət toxumu səpirəm.

Qoy polislər eşitməsin, Qorxulu bir sirr deyirəm: Çoxdandır ki, bir arzum

dürmək çətindir. Çünki insanı düşündürməlisən. Nümayiş etdirdiyin hadisəyə onlar inanmalıdır. Mənalı söz da-

baba Bağırov, Siyavuş Aslanı daim izləmişəm. Mənim üçün Nəsimə Zeynalovanın sənəti mayak olub, ondan

min də yerini bilmək lazımdır. Gərək elə edəsen ki, nə şiş, nə də kabab yansın. Hər şeyi səhnədə göstərmək olmaz.

- Maddi durumunuz necədir?

- Bu sənətə gələn bilməlidir ki, gəliri az olacaq. İncəsənət qurban tələb edir. Əsl sənəti sevən insan işin maddi tərəfini düşünmür, insanların sevgisini qazanmağa çalışır. Heç vaxt maddiyyat düşünməmişəm. Qazandığım xalq sevgisi mənim çörəyim-suyumdur. Sənəti özündə sevmək lazımdır. Mən prezident təqaüdcüsüyəm. Xalq artisti adına görə pulumu da, təqaüdümü də alıram. El şənliklərinə gedirəm. Mən qiymət demirəm. Bəzən deyirlər ki, qiyməti 3-5 mindir. İnsanın qiyməti olmaz.

- İki il öncə bir qadın efirə çıxmışdı ki, ananızdır. Həqiqətən valideynləriniz gəlsəydi, qəbul edərdinizmi?

- Valideynlərimi hər an qəbul etməyə hazırım. Onları erkən yaşda itirmişəm, nəməlum bir adam məni uşaq evinə qoyub, internat məktəbində oxumuşam. 19-cu "anam" Sabirabaddan gəlmişdi, qanımızı yoxladılar, düz gəlmədi. Valideynim olduğunu deyən hər kəsin ayağına gedib gəlmişəm. Demişəm ki, onu ana kimi qəbul edirəm. İrandan bir oğlan gəlmişdi. Dedi ki, qardaş. Atamız bazarda iki nəfər dalaşanda davaya girib və güllə dəydiyi üçün rəhmətə gedib. Səni də xalam Bakıya gətirib uşaq evinə qoydu. Dedim ki, mənə sənəd göstər.

O, solmuş, saralmış bir dağ kimidir,

Beli də bükülüb, yumaq kimidir,

Çətinə düşdümü onu anıram,

Anıram, sanıram, qanadlanıram.

O mənim arxamda bir dağ kimidir.

Həqiqi valideynlərim gəlsə, qəbul edərdəm, sevindərdəm. Hər yaşda insana valideynlər dayaqdır. Hazırda 65 yaşım var. Çətin ki, bundan belə valideynlərim sağ olsun.

- Arzusunda olub, oynaya bilmədiyiniz obraz varmı?

- Mən iddialı adam deyiləm. Hansı rolu veriblərsə, oynamışam, böyük rol üçün dalaşmamışam. Böyük rollardan qaçmışam. Mənə verilən obrazların hamısına övladım kimi baxmışam, onları seve-seve çatdırmışam. Rollarımı övladım kimi sevmişəm ki, oynadığım obrazların çəkisini, dəyərini, yerini, mənasını düzgün ünvana çatdırım.

☐ Könül İbrahim
☐ Musavat.com

"Oğluma vaxt ayıra bilmədiyim

"Üçün özümü bağışlaya bilmirəm"

Xalq artisti Arif Quliyev: "İki dəfə mənim rəhmətə getdiyimi yazıblar; zəng edib dedilər ki, Arif bəy deyirlər, ölmüsünüz"

nişmalısən ki, həqiqi gülüş olsun. İnsanı ağlatmaq asandır, ağlamalı hadisə danışaram, hamı kədərlənər.

Mən gənc olanda yataqxanada qalırdım, hamı getmişdi, mənim evim olmadığı üçün orada qalmışdım. Oturub televizora baxırdım. Orada balıqçılar balıq tuturdular, mənim də könlüm balıq istədi, acmışdım, yeməyə heç nə yox idi. Axşamçağı idi. Düşündüm ki, vağzala gedib yük daşıyıb pul qazanım və yemək alım. Axşam 22:30-da Gəncədən gələn qatar Bakıya çatırdı. Yasaldan vağzala kimi piyada getdim. 6-cı vaqondan bir qadın məni çağırırdı. Dedi ki, 10-15 yeşiyi daşı. Yeşikləri daşıyanda biri əlimdən düşüb partladı. Yeşiyin yarığında balıqlar göründü. Düşündüm ki, bu qadın mənə az pul verəcək, mən o pula balıq ala bilmərəm. Yeşiyin birini götürüb qaçdım. Vağzaldan Yasamala kimi piyada qaça-qaça gəldim. Qabım da, yağım da yox idi. Tapdığım köhnə vedrədə balığı qaynadıb çörəksiz yedim...

Başımıza gələn bu cür kədərlə hadisələri danışsaq, tamaşaçıları asanlıqla ağlada bilirik. Gülüş isə islahedici və tərbiyəlendiricidir.

Gülüş var ki, itidir sanki bir qılınc qədər,

Gülüş var ki, həyatda hər nə istəsən edər,

Gülüş var ki, insanlar onunla qiymət alır

Gülüş var ki, onunla özünü gözəndən salır.

Gülüşün də norması, qədəri var. Çox gülüş lağlağıya çevrilir və münasibətləri pozur. Güldürməyin düşündürmək qədər fəlsəfi anlayışı olmalıdır.

Arif Quliyev kimlərə gülür?

- Həmişə Yaşar Nurinin obrazlarına gülmüşəm. İndi də baxanda gülmürəm. Hacı-

man dünəni unutmayıb, bu günə qiymət verib, gələcəyə açıq zehinlə yanaşmışam. Ağır günlər yaşama saydım, bu gün Arif olmadım. Miskinli, ağırlı, valideynsiz günləri gördüyüm üçün sənətdə uğur qazanmağa çalışmışam, istəmişəm ki, insanların üzünü güldürüm. Aktyorluğu canınımda hiss etdiyim üçün bu sənətə marağım artıb.

Aktyorluq gərək insanın canında, qanında, ritmində, özündə və sözündə olsun. Mən xoşbəxtəm ki, insanların ürəyinə sevgi, gülüş, sə-

var,

Oğru olmaq istəyirəm!...

İnsanların arasından

Əqidəsiz adamları,

Vicdanını pula satan

nadanları

Oğurlamaq istəyirəm!

Nüsrət Kəsəmənlinin bu

şeyirini çox sevirem. Mən də

insanların ürəyindən qəmi,

kədəri, ayrılığı oğurlayıb, ye-

rinə gülüş toxumu əkmək istəyirəm.

- İnsanları güldürmək asandır, yoxsa ağlatmaq?

- Hər insan özünəməxsus keyfiyyət və xüsusiyyətlərə malikdir. İnsanları gül-

Ölkənin şirniyyat biznesində müdhiş fırlıdaq

Azərbaycan konfetləri və peçenyeləri xarici məhsul kimi alıcılara sınıdır; **Eyyub Hüseyinov**: "İstehlakçı hüquqlarının qorunması acınacaqlı vəziyyətdədir..."

Yəqin ki, çoxlarınız mağazalara, xüsusən iri marketlərə girərkən piştaxtada yan-yan düzülmiş konfetləri Rusiya istehsalı konfeti zənn edərək almısınız. Bu cür yanlışlığımıza səbəb isə Rusiya istehsalı olan konfetlərlə yerli istehsal olan konfetlərin eyni sırada düzülməsi, üstelik kağızlarının, demək olar ki, eyni olmasıdır.

Konfetlərin dizaynının və adının eyni olması alıcıları bir anlıq yanıdır. Evə gələrək bunu bilsələr də, artıq gec olur. Satıcıdan Rusiya istehsalı olan konfetlərlə yerli istehsal konfetləri bizim üçün ayırd etməsini istədik. Satıcı bildirdi ki, bəzi yerli konfetlərin kağızının dizaynının Rusiya istehsalı olan konfetlərin kağızı ilə eyni olsa da, yerli konfetlərin üzərində Azərbaycan istehsalı olması qeyd edilib.

Doğrudan da, konfetin üzərində onun Azərbaycan istehsalı olması yazılıb. Ancaq bu, diqqət çəkməyən yerdə elə kiçik şriftlərlə yazılıb ki, onu oxumaq üçün ya super görmə gücünə sahib olmalı, ya da lupa ilə baxmalısınız. Bu cür halları çəki ilə satılan peçenyələrdə müşahidə etdik. Belə ki, üzərində "Moskva" yazılan peçenyələrin, həqiqətən də, orada istehsal edildiyini təsdiqləyəcək heç bir sənəd və ya məlumat göstərilməmişdi. Hətta elə peçenyələr var idi ki, onların üzərində heç nə ya-

zılmamışdı və istehsal yeri bəlli deyildi.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseyinov bütün bunların istehlakçı üçün məlumat standartının bərabər vəziyyətdə olmasından irəli gəldiyini dedi: "Rusiya istehsalı adı altında peçenyələr, konfetlər satılır. Bu cür hallara süd məhsullarında da rast gəlinir. Məsələn, təkə "İvanovka" adı ilə 20 növ məhsul buraxılır. Təəsüflər olsun ki, dövlət orqanları bu kimi vəziyyətləri düzəltmək istəmir. Biz dəfələrlə ictimai çıxışlar edərək bunları göstərmişik. Biz ictimai təşkilat olaraq öz borcumuzu yerinə yetirib ictimaiyyəti məlumatlandırırıq. Lakin gerek dövlət orqanları bundan nəticə çıxarıb müəyyən işlər görünlər. Çox təəsüflər olsun ki, heç bir iş görülmür. Bazarda bu cür konfetlər, peçenyələr və süd məhsulları hələ də satılır. Məsuliyyətdən yayınmaq üçün kiçik gözə görünməyən bir yerdə "Azərbaycan məhsulu" tipli bir şey yazırlar. Burada ciddi məsələ-

lərdən biri budur ki, ölkədə istehlakçı üçün məlumat standartları yarıtmaz vəziyyətdədir. Bir çox ölkələrdə belə standartlar var. Azad İstehlakçılar Birliyi üç il bundan öncə məsələ qaldırdı və rus variantını dövlət orqanlarına təqdim etdi. Məndə olan məlumata görə guya Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi istehlakçılar üçün məlumat standartı yaradıb. Əgər yara-

dıbsa da tətbiqi pis vəziyyətdədir".

Eyyub Hüseyinov bu cür neqativ hallarla təkə bu sahədə deyil, müxtəlif yerlərdə də rastlaşdığını və istehlakçıların aldadılması prosesinin baş verdiyini dedi: "Təkə bu məsələlər deyil, müxtəlif bank kreditlərinin verilməsi, mallar üzərindəki digər yazıların hamısına kiçik hərflərlə məlumat yazılır. Bunu oxumaq mümkün olmur. Bu

milli litrlik bir şirə olsa da, çox baha qiymətə satılır. Bu siropun üzərinə yazılıb ki, 3 yaşından kiçik uşaqlara vermək olmaz. Lakin içliyində, yeni Azərbaycan dilinə tərcüməsində "0 yaşından vermək olar" yazılıb. Guya bunu tərcümə ediblər. Bu yanlışlıq insanların həyatını təhlükədə qoya bilər. Başqa sözlə, istehlakçı üçün məlumat standartları olmadığından, yaxud da buna nəzarətin yoxluğundan istehsalçı insanları bu cür aldadır. Qəzet vasitəsilə cəmiyyətə və dövlət orqanlarına bu barədə məlumat verdim. İndi görək bu məlumat əsasında müəyyən bir hərəkət olacaqmı? Mən əminəm ki, olmayacaq. Səbəbi isə odur ki, ölkədə istehlakçı hüquqlarının qorunması acınacaqlı vəziyyətdədir. Ölkə prezidentinin sahibkarlara yaratdığı bu mühüm şəraitdən, varsa da onun lazımı səviyyədə tətbiqi çox pis vəziyyətdədir. Məsələn, bizə "Pectolife" deyilən bir siropdan şikayət gəlib. Bu, sirop olduğu üçün Səhiyyə Nazirliyində qeydiyyata alınmır. Lakin Karantin Müfəttişliyində qeydiyyata alınır. Bunun öz istehsalçısı İtaliyadır. 150

□ Günel MANAFLI
Fotolar müəllifindir

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə diünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün diünlə birdən əyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Montində, Nərimanov Məhkəməsinin həyətində 2 maşınlaq daş qaraj satılır.

Obyekt kimi də istifadə etmək olar. Pultla idarə olunan jalüz qapıları var. Tavanı lambrin, döşəməsi tametdir. Ayrılıqda da istifadəyə yararır. Sahibindən satılır, qiyməti bazar qiymətindən ucuz. Sənədi var.

Əlaqə nömrəsi (050) 264 49 99

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALICƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etorts" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gjozləmədən - lateks hələ qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

62 yaşlı qadının əl-ayağını bağlayıb yandıran şəxslər tutuldu

Dekabrın 18-də axşam saatlarında Samux rayonunda törədilən dəhşətli qətlin üstü açılıb. Rayonun polis və prokurorluq əməkdaşlarının birgə keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində hadisənin 3 nəfərdən ibarət dəstə tərəfindən törədildiyi müəyyən edilib.

Polis Şöbəsinə verilən məlumata görə, cinayəti rayon sakinləri - 28 yaşlı Pərviz Həsənov, 27 yaşlı Rəşad Nəsimov və 25 yaşlı Azad Günəşli qabaqcadan elbir olaraq törədiblər. Polis hər üç şəxsi saxlayıb. Onlar ilkin ifadələri zamanı cinayəti tamah məqsədi ilə törədiklərini, evdən xeyli miqdarda qızıl-zinət əşyaları götürdüklerini etiraf ediblər. Qiymətli əşyalar maddi sübut kimi götürülərək istintaqa təhvil verilib.

Xatırladaq ki, Samux sakini 62 yaşlı Lütviyyə İsmayılovanın yaşadığı mənzildə meyiti tapılıb. İlkin məlumatda deyilirdi ki, əməliyyat zamanı FHN əməkdaşları evdə qadının başı kəsilmiş və əl-ayağı bağlı vəziyyətdə cəsədini aşkarlayıblar. İlkin ehtimala görə, qadın yaşadığı ünvanda öldürüldükdən sonra mənzil yandırılıb. L.İsmayılova mənzildə məktəbli nəvəsi ilə tək yaşayırmış. Hadisə vaxtı nəvəsi məşğələdə olub ("Region" TV).

Qarşından uzun qış tətili gəlir. İmkani olan azərbaycanlılar indidən bayram tətili planlarını qurublar. Kasıb təbəqə üçün bu məsələ toyuğun yuxuda darı görməsinə bənzəsə də, imkanlılar üçün seçim imkanları var. Orta imkanlı vətəndaşlar üçün Azərbaycan o qədər də fürsətlər ölkəsi sayıla bilməz. Niyəsi barədə rəqəmlər və detallarda...

maq çətindir. Bu səbəbdən də insanların qışda istirahət etmə arzuları gözündə qalır. Ölkədə xilindəki qış turizm obyektləri ya çox yüksək səviyyədədir ki, oradakı qiymətlər sırası vətəndaşların cibinə uyğun olmur. Xaricilər üçün qış turizmi deyəndə Azərbaycan bir seçim kimi yada düşür. Yuxarıdakı siyahıdan da gördüyünüz kimi, məşhur qış turizmi obyektləri sırasında bizimkilərin adı yoxdur.

məti 25-80 manat arasında dəyişir.

Qaxdakı istirahət obyektlərində də lüks otağın qiyməti 80-90 manatdır.

Mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev isə jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, bu il Azərbaycana gələn turistlərin sayında azalma yoxdur, amma artım tempi səngiyib: "Azərbaycana qonşu ölkələrdən gələn turistlərin sayının

azalması müşahidə olunur. Xüsusilə Rusiya və İrandan gələnlərin sayında durğunluq var. Bu isə həmin ölkələrin daxili prosesləri ilə bağlıdır. Düşünürəm ki, ilin sonuna kimi qış turizmi üzrə artım 3-4 faiz olacaq". Əbülfəs Qarayev Azərbaycanın turizm potensialının artırılması üçün regional turizm layihələrinə qoşulmaqda maraqlı olduqlarını deyib. Onun sözlərinə görə, Qafqaz dağlarında

yerləşən tarixi abidələrin və qalaların marşrutları üzrə layihə Türkiyə, Gürcüstan və Rusiya ilə birlikdə işlənir: "Artıq bu layihə hazırdır və onun tətbiqinə başlayacağıq".

Əbülfəs Qarayev "Turizm haqqında" qanununun ilkin variantının hazır olduğunu deyib. O, layihənin rəy və müzakirə üçün müvafiq dövlət orqanlarına göndərildiyini bildirib. Göstəricilər 3-5 dəfə artıb Dövlət

Amma qış istirahətindən danışıb, Gürcüstanı yada salmamaq olmaz. Çünki Azərbaycanda insanlar qış tətili daha çox Tiflisdə keçirməyə üstünlük verirlər. Burada bir həftəlik ailəvi istirahət 600-700 manatdan baha başa gəlmir. Azərbaycanda qış tətili üçün daha çox Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Türkiyə və Fransaya getmək istəyirlər. Dubaya, İstanbula, Türkiyənin Uludağ, Sarıqamış,

6649 manata 3 gecəlik qış tətili...

Bu, ancaq Azərbaycanda mümkündür; ölkədə qış turizminin olmamasının səbəbi üzə çıxdı

Pulunuz varsa buralara gedin...

Amma qış turizmi barədə danışıb, dünyanı unutmaq olmaz. Dünya üzrə çox məşhur olan qış turizm obyektlərinin ilk onluğu siyahısına diqqət edək:

1. Vistler Bləkkomp (Kanada) - Burada dünyada ən dik xizək sürmə yolları yerləşir. Mərkəzdə cürbəcür kafelər, buz içində restoran var. Burada Çin, Fransa, Yunanıstan, İtaliya, Meksika, Tailand və Aralıq dənizi mətbəxləri təklif olunur.

2. Kitzbuhel (Avstriya) - Həm də Alp incisi adlanan bu düşərgənin 700 illik tarixi var. Dünyanın ən qədim turizm mərkəzlərindən olan Kitzbuhel həm də orijinallığı ilə seçilir.

3. Zermatt (İsveçrə) - burada dünyanın ən böyük dağ liftləri yerləşir.

4. Vail (ABŞ-Kolorado) - burada dünyanın ən böyük xizək sürmə meydançası yerləşir. Turizm mərkəzində həmçinin çoxlu sənət qalereyaları, hokkey meydançıqları, muzeylər var.

5. Banff Alberta (Kanada) - bu turizm mərkəzinin əsas özəlliyi Luis gölü ətrafında dağlıq ərazidə yerləşməsidir.

6. Şamonix Mont-Blank (Fransa) - 1924-cü il Qış Olimpiya Oyunları burada keçirilib. Alp dağlarının ikinci ən yüksək zirvəsi də turizm mərkəzinin ərazisindədir.

7. Styuve (ABŞ-Yeni İngiltərə ştatı) - burada 90 fərqli mağaza və 60 restoran fəaliyyət göstərir.

8. Tremblant (Kanada) - Bu düşərgəni Kanadanın ən böyük şəhəri olan Monrealdan 1 saatlıq yol ayırır.

9. Kortina (İtaliya) - 1956-cı ildə Qış Olimpiya oyunlarına səhnə olmuş Kortina həm də ən qədim qış düşərgələrindəndir.

10. Apsen (ABŞ-Kolorado) - Burada uca dağlarla dərin kanyonlar vəhdət təşkil edir.

Azərbaycan qış turizmini öldürən daha bir səbəb - bərhad yollar

Azərbaycanda isə qış turizminin inkişaf etməməsinin ilkin səbəbi olaraq zəif infrastruktur göstərilir. Belə ki, ilk növbədə qış turizm obyektinə gedən yollar yüksək səviyyədə təmir olunmayıb. Bundan başqa, turizm məkanlarının lazımı səviyyədə qızdırılmaması, otellərdə qaz, işıq problemlərinin həll edilməməsi axını zəiflədir. Bu mənada Azərbaycanda orta səviyyəli qış turizm obyekti tap-

Turizmin ən az inkişaf etdiyi bölgə...

Turizm mütəxəssislərinin bildirdiyinə görə, Azərbaycanda ən çox -Bakı-Abşeron, Şəki-Zaqatala, Astara-Lənkəran bölgəsini daha çox inkişaf etmiş turizm zonası hesab etmək olar. Quba-Xaçmaz bölgəsi də hər zaman turistlərin diqqət mərkəzində olub. Gəncədə isə turizmin inkişafı zəifdir.

Hesab edək ki, qışda turizmin inkişaf etdiyi bölgələrə səfər etdiniz. Məsələn, Şəkiyə. Araşdırmalarımıza görə, buradakı otellərdə səhər yeməyi verən iki nəfərlik sadə otaqlar əvəli kimi 90 manata, lüks otaqlar isə 150 manata təklif edilir. Səhər yeməyi verilməyən köhnə tipli otellərdə isə bir nəfərlik otaqda 30 manata, iki nəfərlik otaqda isə 50 manata qalmaq olar. Burdakı otellərin demək olar ki, hamısında ənənəvi menyu var - Şəki pitisi.

Amma Xəzər dənizi sahillərindəki istirahət obyektlərində, habelə yayın populyar istirahət zonası olan Nabranda da istirahət obyektlərinin böyük əksəriyyəti qışda öz fəaliyyətini dondurur. Fəaliyyət göstərən məkanlarda isə otaqların qiyməti

Statistika komitəsindən verilən məlumata görə, 2003-2013-cü illər ərzində ölkədə əsas turizm göstəriciləri ən azı 3-5 dəfə artıb. Turizm şirkətlərinin sayı 74-dən 170-ə, mehmanxanalarının sayı 96-dan 516-ya, yerləşdirmə yerlərinin sayı 9.569-dan 32.834-ə yüksəlib. Turizm sahəsində çalışan işçilərin sayı 2678-dən 9.051-ə, ölkəyə gələn turistlərin sayı 767.500-dən iki milyona çatıb. Analoji olaraq 2003-cü ildə turizm gəlirləri isə müvafiq olaraq 57,7 milyon dollardan 2013-cü ildə 1479 milyon ABŞ dollarına qədər yüksəlib.

Dünya İqtisadi Forumunun 2013-2014-cü il üzrə "Dünya Rəqabətlik Hesabatı"nda global turizm rəqabət qabiliyyətlilik indeksinə görə Azərbaycan 7 pillə irəliləyib və 148 dövlət arasında 39-cu yerdə qərarlaşıb. 2012-2013 hesabatında ölkəmiz 144 ölkə arasında 46-cı, 2011-2012 hesabatında isə 142 ölkə arasında 55-ci yeri tutmuşdu. Hesabata görə, Azərbaycan makroiqtisadi mühit göstəricisinə görə 8-ci, əmək bazarının səmərəliliyi göstəricilərinə görə 30-cu, texnoloji hazırlıq səviyyəsinə görə 50-ci, innovasiyalara görə isə 51-ci yerdə qərar tutub.

Azərbaycanlılar daha çox İstanbula üz tutur?

Bu arada yeni bir xidmət də populyarlıq qazanıb. Bu, birgünlük-ikigünlük-üçgünlük turlardır. Bəzi turizm şirkətləri ölkədə xilindəki bəzi rayonlara belə qısamüddətli turlar təşkil edirlər. Amma burada da qiymətlər yeməklərin sayından, göstərilən xidmətdən asılıdır. Söhbət yerli turistlərin avtobuslarla Nabrana, Masallıya və ya Qəbələyə aparılmasından gedir. İstirahət proqramı çərçivəsində turistlərə gündə iki dəfə yemək verilir. Yeməkdən imtina edənlər özləri ilə gətirdiyi yeməklə qidalanırlar. Amma bu sayaq turların normal qiyməti 50 manatdır. İki-üç günlük turlar isə müvafiq olaraq 100-150 manatdır.

Qartəpə, Qartalqaya kimi xizək mərkəzlərinə gedənlərin sayı daha çoxdur.

Xarici ölkələr arasında ən ucuz qiymətlər Gürcüstan və İstanbula olan paketlərdir. Belə ki, İstanbul 6 gün 5 gecə, hər şey daxil olmaqla (gündə 3 dəfə yemək, Yeni il gecəsi şou, konsert bileti və s) 595 AZN, Gürcüstan 420 AZN, Uludağ 780 AZN-dən başlayan qiymətlərlə təqdim olunur. Dubaya eyni şərtlərlə səyahət isə 465-500 AZN-dən başlayır.

Məlumat üçün deyək ki, Gürcüstanı istirahət üçün ən çox Azərbaycan, Türkiyə və Ermənistan vətəndaşları gəlir. Bu region ölkələrinin payına ümumilikdə 78 faiz turist düşür. Belə ki, Azərbaycandan 488 461, Türkiyədən 485 137, Ermənistandan isə 479 377 turist Gürcüstanda dincəlməyə üstünlük verib. Gürcüstanın Turizm Milli Agentliyinin verdiyi məlumata əsasən, ölkəyə gələn turistlər ən çox Tiflisdə səfər etməyi üstün tutur. Bu həm də Tiflisdə əsas kommunikasiya mərkəzi olması ilə izah edilir.

Gürcüstanın digər bölgələrinə səfər edənlərin sayı isə belədir: Batumi - 44%, Mxeta - 18%, Kutaisi - 10%, Qori - 10%, Siqnaxi - 8%, Kazbeq - 7% və s.

6649 AZN ödə, təkcə səhər yeməyi yeyəcəksən...

Bu günlərdə turizm saytları qış tətili ilə bağlı ağılaşıqmaz təkliflər yayıblar. Bunlardan biri gotrip.az saytıdır. Orda qeyd olunan təkliflər arasında Qubada qış tətili də yer alıb. Məlum olub ki, Qubadakı Rixos oteldə 3 gecə, 4 gün keçirmək üçün... nə az, nə çox 6649 AZN ödəmək lazımdır. Bura 6 nəfərin yaşaya biləcəyi kottecdə gecələmə, ancaq səhər yeməyi, SPA, Fitnes Mərkəzindən istifadə, Uşaq Əyləncə Məkanından istifadə (amma oyun və əyləncə vasitələri bölümündə belə qeyd var (ödənişli və ödənişsiz), canlı musiqi saatını dinləmə və sair daxildir.

Ödənişə daxil olmayan punktda isə nəqliyyat xərcləri və Yeni il gecəsi bayram şam yeməyi qeyd olunub.

"Qəbələ Qafqaz Resort"da isə vəziyyət nisbətən normaldır. Orda bir sutkalıq gecələmə 180 AZN məbləğindədir. Amma yeni il proqramında iştirak üçün adambaşına əlavə 120 AZN ödəmək lazımdır.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

MÜSAVAT

Son səhifə

N 284 (6312) 21 dekabr 2015

Dünyanın ən bahalı əşyaları

Dünyanın ən bahalı siqaret qabı: "Gurkha Black Dragon". Qiyməti 1150 dollar

Ən bahalı velosiped: "Aurumania", "Crystal" ardicılığından. Qızıl Velosiped. Qiyməti: 114464 dollar

Ən bahalı şahmat dəsti: "Chess Set by Charles Hollander". Qiyməti: 600000 dollar

Ən bahalı motosiklet: "Dodge Tomahawk V10 Superbike". Qiyməti: 700000 dollar

Ən bahalı gitara: "Fender Stratocaster gitar". Qiyməti: 2.700.000 dollar

Ən bahalı cib telefonu: "Stuart Hughes" tərəfindən hazırlanan iPhone 3GS Supreme. Qiyməti: 2.970.000 dollar

Ən bahalı piano: "Heintzman Crystal Piano". Qiyməti: 3.220.000 dollar

Ən bahalı üzük: "Chopard" mavi Almaz üzüyü. Qiyməti: 16.200.000 dollar

Ən bahalı avtomobil: 1954-55-ci il modelli "Mercedes W196". Qiyməti: 24.000.000 dollar

Ən bahalı almaz: "Witelsbach" Almazı. Qiyməti: 24.300.000 dollar

Ən bahalı saat: "Chopard"ın hazırladığı "Haute Joaillerie" saati. Qiyməti: 25.000.000 dollar

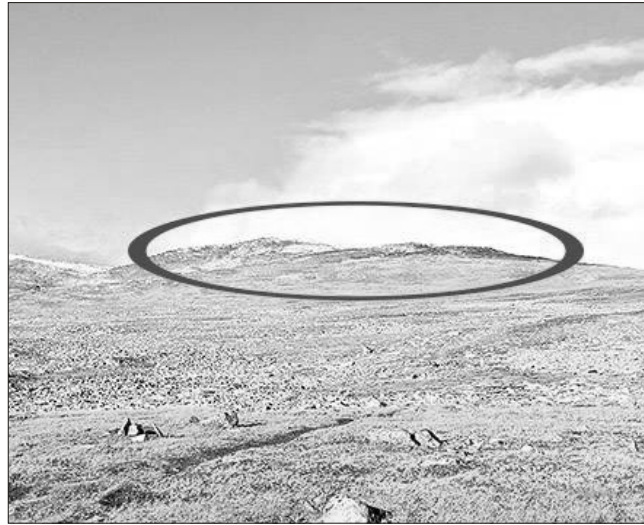
Ən bahalı şəkil: "Raphaela" aid rəsm əsəri. Qiyməti: 47.900.000 dollar

Ən bahalı xüsusi təyyarə: "Boeing 747-8 VIP". Qiyməti: 295.000.000 dollar

Ən bahalı yaxta: Rus milyarder Roman Abramoviçə aid "Eclipse". Qiyməti: 1.2 milyard dollar

Norveçlilər Yeni ildə finlərə dağ bağışlayacaq

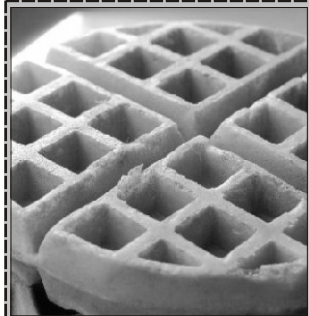
Qonşunu çox sevən norveçlilər qonşuları olan finlərə qeyri-adi Yeni il hədiyyəsi verməyə hazırlanırlar. Hər yeri düzən ərazi olan Finlandiyada nəinki dağ, kiçik bir təpə belə görmək mümkün deyil. Ona görə də Norveç xalqı finlandiyalıları Yeni ildə sevindirməyə qərar verib. Minlərlə norveçli Facebook sosial şəbəkəsində yeni kampaniya başladı. Belə ki, norveçlilər Finlandiya ilə olan sərhədi 20 metr dəyişmək istəyirlər. Beləliklə sərhəddə olan Halti təpəsi Finlandiyanın sərhədinə daxil olacaq və oranın ən yüksək nöqtəsi olacaq.

Məlumat üçün bildirik ki, Halti 1,365 metr hündürlüyü olan dağdır. Bu dağ Norveçin ən yüksək dağları arasında ilk 200 dağın arasında belə deyil.

Skype ilə danışa-danışa parasütlə atıldı

Roger Tyan adlı gənc dünyanı gəzərəkən qeyri-adi bir addım ataraq hər kəsi özünə heyran buraxmaq fikrinə düşüb. O, 4 min metr yüksəkdən parasütlə atlayaraq ailəsi ilə Skype sosial şəbəkəsi vasitəsi ilə danışmağa qərar verib. Gənc oğlanın videosunu YouTube sosial şəbəkəsinə yükləyən Hostel World şirkətinin əməkdaşı bu açıqlamanı verib: "Avstraliyanın Sidney şəhərindəki Bounce Otelində qalan macərə sevən turistlərlə görüşməyə getdik. Roger 4 min 267 metr yüksəklikdən parasütlə atlamaq istədiyini dedi. Bir də razılaşdıq. Daha sonra isə atlayış zamanı ailəsinə zəng etmək istədiyini bildirdi. Onun istəyini təəccüblə qarşıladıq, lakin bunun maraqlı olacağını düşündük. Videonu hər kəsin görə bilməsi üçün paylaşırıq. Bu, ilk dəfə baş vermiş hadisədir".

Dustağın vafllisini kəsdilər, rəisi məhkəməyə verdi

Amerikadakı bir həbsxanada yatan məhkum səhər yeməyində ona vafli əvəzinə başqa şirniyyat verildiyi üçün həbsxana rəhbərliyini məhkəməyə verib. Miçiqan ştatında baş verən qəribə hadisə "Bellamy Creek" adlanan həbsxanada baş verib. Məlumatlara görə, qardaşını bıçaqla öldürdüyü üçün həbs edilən İantona Taylor adlı qadın bir anda ölkənin ən məşhur məhkumuna çevrilib. 37 yaşlı qadın səhər yeməyində vafli veriləcəyini xəbər alıb və masaya oturduğu zaman başqa növ bir şirniyyat görüb. İstədiyi şirniyyatı yeməyi bilmədiyini üçün məyus olan qadın məhkəməyə müraciət edib. Həbsxana rəhbərliyindən şikayətçi olan qadın məhkəmənin sonunda haqsız olduğunu öyrənib və yenidən həbsxanaya qayıtmalı olub.

QOÇ - Ətrafınızda olanların sizin kimi olmamasından məyus olursunuz. Unutmayın ki, hər kəsin öz xarakteri var və reallığa düzgün yanaşmalısınız. Kobud adamlara qarşı sərt mövqe sərgiləyin.

BUĞA - Planetlərin yerdəyişməsinə təsadüf edən bu təqvimdə yaxşı olar ki, vacib işlərinizi təxirə salasınız. Vaxt tapıb müqəddəs ziyarətgahlarınıza səfər edin. Axşam maraqlı insanlarla üzləşəcəksiniz.

ƏKİZLƏR - Hansısa sövdələşmə ilə bağlı bəzi anlaşılmazlıq yaranı bilər. Lakin bunu zorakı üsullarla yoluna qoymaq səmərəsizdir. Axşama doğru yaxınlarınız tərəfindən sevinəcəyiniz gözlənilir.

XƏRÇƏNG - Gün ərzində yalnız adi işlərlə məşğul olmağa çalışın. Hansısa ciddi məsələyə müdaxilə etmək, risklərə meyillik arzulonmazdır. Xüsusən də saat 15-dən sonra ayıq-sayıq olun.

ŞİR - Şəxsi büdcənizi artırmaq üçün geniş imkanlar qazansanız da, bu təqvimi mübahisəsiz başa vurmayacaqsınız. Ulduzlar son vaxtlar səbrsiz və əsəbi olmağınızdan şikayət edir.

QIZ - Nədənə son vaxtlar ulduzların tövsiyələrinə əməl etmirsiniz. Belə passivliklə irəli getməyə çox çətindir. Bu səbəbdən də nahardan sonra gözlənilən önəmli şanslardan bəhrələnməlisiniz.

TƏRƏZİ - Rastlaşdığınız problemləri dinc yolla həll etməyə çalışın. Kənar müdaxilələrə o qədər də əhəmiyyət verməyin. Günün ikinci yarısı aldığınız hər bir dəvəti təxirə salın.

ƏQRƏB - Ulduzların sizə verdiyi tarixi fürsətdən bəhrələnməyə çalışın. Bütün gücünüzü səfərbər edin. Boş dayanmaq məğlubiyətdir. Yaxşı mənada hər bir vasitədən istifadə edin.

OXATAN - Günün ümumi mənzərəsi qənaətbəxş olsa da, bəzi vacib məsələlərdə həlledici qərarı özünüz çıxarmalısınız. Xüsusən də nahardan sonra uzaqgörənliyə ehtiyacınız olacaq.

OĞLAQ - Yaxşı olar ki, bu təqvimdə əsas diqqətinizi sevgi amilinə yönəldəsiniz. Bu, rahatlığınızı təmin etməklə bəhəm, növbəti günlər üçün də sevindirici məqamlarla üzləşəcəyinizə təminat verəcək.

SUTÖKƏN - Bütün gücünüzü fəaliyyətə həsr etsəniz, ötən günlərdən yarımçıq qalmış problemləri dəf edəcəksiniz. Uzaq səfərə çıxmaq fikrindən daşın. İşgüzar sövdələşmələrdən yan keçməyin.

BALIQLAR - Hər bir münasibətdən uzaq olmağa çalışın. Rəqib və düşmənlərinizdən qisas almaqdansa yarımçıq planlarınızı yekunlaşdırın. Ailə-sevgi münasibətlərində səbrli və mülayim olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Xərçəngə daha çox ətraf mühit səbəb olur

Amerikalı alimlər xərçəng xəstəliyi ilə bağlı apardıqları araşdırma zamanı qəribə fakt ortaya çıxarıblar. Məlumatlara görə, xərçəngin yaranması üçün ən böyük səbəb ətraf mühitin təsiridir. Bu ilin əvvəlində xərçəngin siqaret çəkmək kimi pis adətlərlə deyil, şanssızlıqla bağlı olduğu açıqlanmışdı. Bu da bir çox mübahisələrin yaranmasına səbəb olmuşdu. Lakin son zamanlarda aparılan araşdırmalar göstərir ki, xərçəngin müxtəlif növlərinin orqanizmdə yaranma səbəbinin yalnız 10-30%-i bədəndə baş verən dəyişikliklərlə və ya şanssızlıqla bağlıdır. Bir çox insan xarici təsirlərə görə bu xəstəliyə tutulur və bir çox hallarda bunun müalicəsi çətin olur.

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.300

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.